ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 5 ΑΘΗΝΑΙ, 24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1926 ΑΡΙΘ. ΦΥΛ. 35

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Η ΣΤΗΛΗ ΜΟΥ

Ἐγκρίνω τὰ **Τρίστιχα**, τὴν **Ἀπόγνωσιν** καὶ τὸν **Πόθο** τοῦ κ. **Κς-Κς**, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ ποίημα τοῦ κ. **Κ. Τωμαδάκι** τὸ ἀφιερωμένο **Εἰς τὸν «Βέρθερον» τοῦ Γκαῖτε**, ἔτσι δὲ καὶ τιτλοφορούμενον.

Ὅταν, κ. **Φ. Καλ.**, ζῇς τόσο εὐτυχισμένα, ὥστε νὰ θωρῇς ἀκόμη κάτασπρη νυφούλα τὴν γυναῖκα σου, τί τὴν θέλεις τὴν φιλολογία...

Κάποιο λάθος θὰ ἐκάματε κ. **Ρ. J.** ὡς πρὸς τὴν **«Ἀπαγωγὴ τῆς ὡραίας Ροζέττας»**. Μήπως προωρίζατε γι' ἀλλοῦ τὴν τρομερὴ καταγγελία σας;

Ἀτυχῶς, κ. **Δ. Μυτ.**, οὔτε ἡ **«Τριλογιά»** σου μοῦ λέει τίποτε. Ἀκόμα καλὰ-καλὰ δὲν κατάλαβα γιατὶ ἔβαλες ὡς μοτίβο τὸν δραματικὸ λόγο τοῦ **Πολίτη**

ἡ αὐγὴ χαράζει—
βλέμμα Κυρίου στ' ἀδοήθητα βλαστάρια τῶν [πραγμάτων.

Κε **Δ. Ἀντ.**, σὺ φταῖς ἂν μ' ἐσυνήθισες, καιρὸ τώρα, σὲ τόσο καλύτερα τραγούδια, ὥστε νὰ σὲ κρίνω αὐστηρὰ ὅταν ἱδρωκοπᾶς γιὰ ἕνα μικρόπραμα σὰν τὸ **«Μάταια»**.

Τὸ **«Χαμένο ὄνειρο»** τῆς προστατευομένης σας, κ. **Κς-Βς**, δικαιώνει ἐκείνην κι' ὄχι ἐσᾶς· οὐδὲ βλέπω γιατὶ ὁ φόβος πρὸς τὴν δημοσιότητα εἶνε, ὅπως λέτε, σημάδι ἀδυναμίας, κι' ὄχι στοιχειώδους σωφροσύνης δεῖγμα.

Πρὶν ἀπὸ σέ, κ. **Κ. Τωμ.**, θαρῶ ὁ **Ἄγγελος Βλάχος** ἀντιπαρατήρησε στὸν **Ροΐδη** ὅτι καὶ πανσέληνος μπορεῖ νὰ μεσουρανῇ κι' ἄστρα νὰ φαίνωνται. Ὡς-τόσο δὲν παύει νὰ εἶνε λάθος — λάθος ὅμως ψυχολογικὸ κι' αἰσθητικό, ὄχι φυσικό, ὅπως τῶθελε ὁ **Ροΐδης**—καὶ τοῦ **Ζαλοκώστα** ἡ πανσέληνος ποὺ λάμπει ἀργυρᾶ ἐν μέσῳ λαμπρῶν ἀστέρων καὶ τοῦ **Γρυπάρη** τ' **ὁλόγιομο** φεγγάρι ποὺ κρέμεται **«σὰ μιὰ σταλαματιά»**, ἐνῶ τάστρα **«γυρνοῦν σὰ σμάρι | ξανθὰ μελίσσια»**. Ἡ παράφρασι τοῦ **Τροπαρίου τῆς Κασσιανῆς** καὶ τὰ δυὸ ὀκτάστιχα κατώτερα ἄλλων σας δημιουργιῶν. Ὅσο γιὰ τὸ διήγημα εἰς κρητικὸν ἰδίωμα, χωρὶς νὰ τὸ δῶ δὲν μπορῶ νὰ σᾶς πῶ τίποτε. Γιὰ τὴν μελέτη περὶ γλώσσης, κατ' ἀρχὴν ὄχι· καὶ γι' ἄλλους λόγους, καὶ γιατὶ δὲν συμβαίνει νὰ εἶμαι ὁ κύριος ποὺ ὑποπτεύεσαι—εὐτυχῶς καὶ γιὰ κεῖνον καὶ γιὰ μένα...

Ὄχι αὐτὴν τὴν φορά, κ. **Μ. Κυρ.** Ἡ **«Συκιά»** σου δὲν ξεράθηκε, γιατὶ ἁπλούστατα δὲν ἐστάθηκε ποτὲ χλωρή (μόνο ὅ,τι ζῇ πεθαίνει, καὶ μόνον ὅ,τι ἐμεῖς ζοῦμε, ὅ,τι ἐμεῖς ζωντανεύουμε ζῇ). Ὅσο γιὰ τ' ἄλλο, μὴ γελοιέσαι κι' ἀπ' **«τὸ ψυχρὸ τῶν στοχασμῶν πεζοῦλι»** φόρα δὲν παίρνει ἡ ψυχὴ γιὰ πέταμα αἰθέριο· ὥστε **«ξεθώριασε ὁ Χριστὸς μέσ' στὸ εἰκονοστάσι»**, ὄχι ὅμως δυστυχῶς γιὰ νὰ ζωγραφιστῇ μέσα σου καὶ νὰ σὲ ἀναφτερώσῃ...

Ἔλα, ἔλα μαζύ, κ. **Μ. Σωτ.**, ν' ἀκούσωμε τὸν ὑποδειγματικὸ διάλογο τοῦ Μαξιμιλιανοῦ καὶ τῆς Μαρίας — ἔχει τὴν χάρι σὲ κάθε του ἐπανάληψι νὰ μᾶς χαρίζῃ καὶ νέα **Φλωρεντινὴ νύχτα**.

Ὁ Μαξιμιλιανὸς μιλεῖ γιὰ τὸν μισογυνισμὸ ποὺ τὸν εἶχε καταλάβει μιὰ περίοδο. Ἐκείνη τὸν διακόπτει·

—Σὲ παρακαλῶ, μὴ λές κακὸ γιὰ τὶς γυναῖκες, ἀπὸ συνήθεια πῶχετε ἕλοι σας, μιὰ ποὺ, γιὰ νάστε εὐτυχεῖς, ξέρετε καλὰ πῶς ἔχετε ἀνάγκη τῆς γυναίκας...

—Ναί, αὐτὸ εἰν' ἀλήθεια, λέγει ὁ Μαξιμιλιανὸς ἀναστενάζοντας. Μὰ οἱ γυναῖκες ἔχουν ἕνα μονάχα τρόπο γιὰ νὰ μᾶς κάνουν εὐτυχεῖς καὶ ξέρουν τριάντα χιλιάδες γιὰ νὰ μᾶς κάνουν δυστυχεῖς...

—Μά, φίλε μου, τοῦ ἀποκρίνετ' ἐκείνη, μάταια προσπαθῶντας νὰ συγκρατήσῃ ἕνα χαμόγελο, ἐγὼ μιλῶ γι' ἁρμονία δύο ψυχῶν ποὺ ἔχουν τὰ ἴδια αἰσθήματα. Πῶς; δὲν ἐγνώρισες ποτὲ ἐσὺ τέτοιαν εὐτυχία; Μὰ ὄχι, γιατὶ ἐν' ἀσυνήθιστο κοκκινάδι βλέπω νὰ σοῦ ἀνεβαίνει στὰ μάγουλα... Μίλησε λοιπόν..., μίλησε, Μάξ!

—Ἀλήθεια, Μαρία, σὰ μικρὸ παιδὶ νοιώθω νὰ τὰ χάνω καὶ νὰ μπερδεύῃ ἡ γλῶσσα μου θέλοντας νὰ σοῦ ὁμολογήσω τὴν ἀγάπη ποὺ μὲ γέμισε κάποτε μὲ ἄπειρη εὐτυχία. Ἀκόμη μέσα μου δὲν ἔσβησε ἡ ἀνάμνησις αὐτή, καὶ στὸ δροσερό της ἴσκιο συχνὰ καταφεύγει ἡ ψυχή μου, ὅταν ἡ πυρὴ σκόνη κ' ἡ κάψα τῆς καθημερινῆς ζωῆς παραγίνονται ἀνυπόφορες...

Πρόσεξες πόσο γοργά, ἀλλὰ καὶ πόσο τεχνικὰ καὶ ψυχολογημένα γίνεται ἡ μετάπτωσις τόνου ὑπὸ τὴν μπαγκέττα ἑνὸς μαέστρου ὡσὰν ὁ **Χάϊνε**; Καὶ τἄλλο: μόλις ἡ Μαρία μιλάει ὅπως μιλάει γι' **ἁρμονία ψυχῶν**, τὸν κάνει ἀρνάκι τὸν λεοντιδέα...

Πολὺ καλὰ ἔκαμες, **Ἄμωμε**, ποὺ μοῦ τἄστειλες — τἄξιζαν. Ἔχουν τὰ λάθη τους—δὲν λέγω· κάπου-κάπου ὁ λόγος σέρνεται κι' ὁ στίχος στραβοπηγαίνει, μὰ ὡςτόσο τὸ τελευταῖο σου, τὸν **«Σαίξπηρ»**, ποὺ θὰ ἦταν σκάνδαλο ὡς θέμα καὶ γιὰ ἕναν ὄχι πρωτόπειρο σὰν κ' ἐσέ, τῶβγαλες ἀρκετὰ καλά.

Στοὺς κ. κ. **Α. Αὔρ.**, **Τ. Ἀλεξ.**, **«Κολασμένον»**, **Κ. Λευκ.**, **Λ. Λιακ.**, **Δ. Ρεν.**, κι' ἄλλους θ' ἀπαντήσω στὸ ἐρχόμενο.

Ο ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΒΑΤΤΩ.—Πρόγευμα στὸ ὕπαιθρο
[Μουσεῖον τοῦ Βερολίνου]

ΒΑΤΤΩ.—Μπαρκάρισμα γιὰ τὰ Κύθηρα [Μουσεῖον τοῦ Λούβρου]

ΛΑΚΩΝΙΚΕΣ ΧΩΡΙΑΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Ο ΑΗ-ΓΙΑΝΝΗΣ

Ὁ Γιάννης ὁ Κουτσοβραχᾶκος ἦταν ἕνας γέρος μὲ μαύρη λυγδωμένη γενειάδα, χοντρομούτσουνος μὲ δυὸ ζάρες στὸν παχύ του σβέρκο. Τσοπᾶνος μὲ τὸ μεροκάματο. Μιὰ μέρα ἦταν κατὰ τὴ ράχη τοῦ Ἄη-Γιάννη τοῦ Ἐρημίτη, ξαπλωμένος, καὶ μὲ τὴ φλογέρα του περνοῦσε τὶς ὧρες. Ποῦ καὶ ποῦ ἅρπαζε κανένα πετράδι καὶ τὸ πετοῦσε στὰ πρόβατα φωνάζοντας «Τσίπ! τσίπ! ρρρρημάδια!» Ἐκεῖ λοιπὸν ποὔπαιζε τὴ φλογέρα του ἔνοιωσε τὸ ἄδειο του στομάχι νὰ διαμαρτύρεται. Πῆρε τὸ ταγάρι του, τἄνοιξε κ' ἔβγαλε ἕνα κομμάτι φρέσκο σταρένιο ψωμί. Σούφρωσε τὰ χείλια του κ' εἶπε μέσα του: «Ἀμ! μόνον ψωμὶ πλέουν δὲν κατσπίνεται, μάειδε καὶ τ' ἀρκοῦδι νηστικὸ δὲ χορεύει...» Κι' ἀμέσως τοῦ 'ρθε στὸ νοῦ νὰ πάῃ στὴν ἐκκλησιὰ νὰ πάρῃ λίγο λάδι. Ἔφθασε· ἔστριψε λίγο ἀριστερὰ καὶ καθὼς ἦταν μὲ τὴν ἀγκλίτσα πέρασε μέσα ἀπ' τὴ στενὴ πόρτα τοῦ Ἄη Γιάννη. Εἶδε τὸ καντήλι του ἀναφτό. Χαρούμενος πετᾶ χάμω τὴν ἀγκλίτσα, παίρνει τὸ ψωμί, βγάζει τὴν ψῆχα καὶ τὸ κάνει καβάθα. Πιάνει μὲ τἄλλο χέρι τὸ καντήλι, χύνει τὸ λάδι του στὴν ψωμένια καβάθα, κι' ἀνύποπτος σηκώνει τὰ μάτια του στὴν εἰκόνα. Βλέποντας τὴ μαύρη μορφὴ τοῦ ἅγιου πειράχτηκε καὶ θυμωμένος τοῦ φωνάζει. «Ἄμ! τί οὐρὲ διάτανε σοῦκανα καὶ μὲ ἀγριοκυττᾶς; Λάδι σου καὶ ψωμάκι μου!» καὶ γυρίζοντας τὶς πλάτες κάθησε χάμω κι' ἄρχισε νὰτρώῃ τὸ ψωμὶ μὲ τὸ λάδι τοῦ ἅγιου.

Ἀπ' ἔξω ὅμως τὰ πρόβατα εἶχαν σκορπίσει καὶ ὁ Κουτσοβραχᾶκος ἀκούγοντας τὰ κουδούνια τους σηκώνεται, παίρνει τὴν ἀγκλίτσα του βιαστικά, καὶ κατὸ πῶς συνήθιζε, τὴν ἔβαλε στοὺς ὤμους. Φθάνει μπρὸς στὴ μικρὴ πορτίτσα τῆς ἐκκλησιᾶς καὶ θέλει νὰ βγῇ ὅπως ἦταν. Μὰ δὲν μπορεῖ. Κάνει καὶ δεύτερη προσπάθεια. Τίποτα! Ἀμέσως τὰ χρειάστηκε κι' ἄρχισε τὰ τάματα «Ἄη-Γιάννη μου, συχώρα με· συχώρα με, Ἄη-Γιάννη μου, καὶ θὰ σοῦ στείλω μισὴ ὀκᾶ λάδι». Καὶ ξανακάνει νὰ βγῇ. Μὰ πάλι δὲν μπόρεσε. «Ἄη-Γιάννη μου, θὰ σοῦ στείλω μιὰ ὀκᾶ λεμονόλαδο» ξανάτι;ξε καὶ προσπάθησε ξανὰ νὰ βγῇ. Πάλι τίποτα! «Ἄη-Γιάννη, θὰ σοῦ στείλω τρεῖς ὀκάδες ἀγουρόλαδο καὶ δυὸ ὀκάδες λεμονόλαδο ἄφησέ με νὰ φύγω» καὶ προσπάθησε νὰ βγῇ, μὰ πάλι δὲν μπόρεσε. Σκέφθηκε τότε νὰ τἄξῃ πιὸ πολλὰ καὶ καθὼς ἦταν στὴν πόρτα γύρισε τὸ κορμί του λίγο δεξιὰ γιὰ νὰ δῇ τὴν εἰκόνα. «Ἄη-Γιάννη μου, θὰ σοῦ στείλω ἕνα πρόβατο», ξανάτἄξε, καὶ καθὼς στάθηκε πλάγιο μὲ τὴν ἀγκλίτσα στοὺς ὤμους, ποὺ δὲν τὸν ἐμποδοῦσε πιὰ στὴν πόρτα, πετάχτηκε ἔξω χαρούμενος ψιθυρίζοντας «Οὐρὲ Μαυροκάκανε λάδι δὲ σ' ἄρεσε! πάρε τώρα τὸ πρόβατο ἀπ' τὴν ἀνάποδη!» Σ. ΝΤΑΝΟΣ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ, – ΔΙΕΥΘΥΝΕΙ Η ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ;

[2] Ὅτι εἶνε ἐπιστολιαῖον εἶδος, ὅτι εἶνε ἐπιστολαὶ sui generis αἱ ἐφημερίδες, τὸ ἀποδεικνύει, λέγουν, καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι πανταχοῦ ὅπου μᾶλλον ἀποτόμως ἐδημιουργήθησαν καὶ ηὔξησαν κατ' ἀριθμὸν καὶ κυκλοφορίαν ἐπέφεραν μείωσιν ἐπὶ τῆς κινήσεως τῆς κοινῆς ἐπιστολογραφίας.

Βεβαίως σήμερον, πέμπτην τῆς τυπογραφίας ἑκατονταετηρίδα καὶ δευτέραν τῆς καθαυτὸ δημοσιογραφικῆς δημιουργίας, ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι, πάμπολλαι διαφοραὶ μεταξὺ ἐπιστολογράφου καὶ δημοσιογράφου—τοῦ δευτέρου κατὰ σιωπηρὰν κοινωνικὴν σύμβασιν πλέον τακτικῶς, πλέον κανονικῶς, πλέον ἐκτεταμένως, ἀλλὰ καὶ κατ' ἴδιον τύπον καὶ ἐπ' ἀμοιβῇ γράφοντος, ὑποχρέου ἐπὶ μᾶλλον ἢ ὁ κοινὸς ἐπιστολογράφος νὰ μαντεύῃ, νὰ συντηρῇ, νὰ ἐξάπτῃ ἀκόμη τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀποδέκτου, τοῦ ἀναγνώστου (προσωπικῶς ἀγνώστου, ἀνυπάρκτου δι' αὐτὸν—ἀντότητος πολυμόρφου, συνθέματος κοινωνικοῦ)· νὰ τὸν χειραγωγῇ, νὰ τὸν καθοδηγῇ, νὰ τὸν παροτρύνῃ, νὰ τὸν διδάσκῃ (χωρὶς νὰ τὸ λέγῃ)· νὰ εἰδησεοδοτῇ, νὰ τοῦ «δίδῃ ἀναφοράν», νὰ συζητῇ, νὰ ἀντικρούῃ, νὰ ἀναιρῇ τὰς τυχὸν σφαλερὰς πληροφορίας, ἀντιλήψεις καὶ γνώμας του, χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι αὐτὸ κάμνει καὶ χωρὶς νὰ ἀναμένῃ ἄμεσον ἀπόκρισιν· νὰ τοῦ κοινοποιῇ τὰς ἀξιολόγους ὁμιλίας τῆς ἡμέρας, νὰ τὸν κατατοπίζῃ, νὰ τὸν ἐνημερώνῃ καταλεπτῶς εἰς ὅσα ἔγιναν καὶ νὰ τὸν προϊδεάζῃ δι' ὅσα θὰ γίνουν τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸν πολίτην, καὶ τὸ ἄτομον τὸ κοινωνικόν, καὶ τὴν κοινωνίαν καθόλου, καὶ τὴν ἀνθρωπότητα.

Μὲ αὐτὸ λοιπὸν τὸ μέσον, μὲ αὐτὸ τὸ ὅπλον, μὲ τὸ ἐφημεριδιακὸν ὑλικὸν ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει καθημερινῶς εἰς τὴν διάθεσίν του διευθύνει ἢ διευθύνεται ὁ δημοσιογράφος. «Διευθύνει», ὁηλαδὴ συνειδητοποιεῖ, ὁηλαδὴ ἐνεργοποιεῖ ὡρισμένον μέρος τῆς λαϊκῆς μάζης, τῆς ἐμπνέει, ἢ συντηρεῖ ὑπάρχον, κοινὸν τι φρόνημα, τὸ προσφέρει ὡσεὶ βακτηρίαν, ὡσεὶ στήριγμα μίαν ἰδικοῦ του συνδυασμοῦ «συνισταμένην» πολλῶν καὶ ποικίλων δημοσίων φρονημάτων ζωντανῶν ἢ βιωσίμων, «συνισταμένην» πρόσφορον διὰ τὴν πρᾶξιν, γόνιμον; Μὲ ἄλλους λόγους ζηλώνει, πλάσσει, μορφώνει διαρκῶς— **κατευθύνει** τὴν Κοινὴν Γνώμην; Καὶ Κοινὴ Γνώμη εἶνε τὸ μέγα πλῆθος, τὸ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐπικοινωνοῦν, διαλεγόμενον, συνεννοούμενον, ἀποραινόμενον, προσταζὸν διὰ τοῦ Τύπου; εἶνε τὸ ἀνώνυμον καὶ ἀσύλληπτον καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις ἀνεκτικὸν ἢ φανατικόν, αὐστηρὸν ἢ ἐπιεικές, ὁσφὺν ἢ πάμμορον «ἀναγνωστικὸν κοινὸν» τῶν ἐφημερίδων; εἶνε, ἀκόμη ὀλιγώτερον, τὸ ἀπομονωμένον καὶ ὀλιγοριθμον, ἀλλ' ἀπολύτως ὁμόφρον καὶ ὁμόγνωμον κοινὸν συγκεκριμένης ἐφημερίδος, τὸ αἰσθανόμενον καθ' ἡμέραν τὴν ἀνάγκην νὰ προβαίνῃ δι' ἀναρπαγῆς τῆς ἐφημερίδος του εἰς συωπλὴν μέν, συλλαλητηριακὴν ὅμως κατὰ διάθεσιν ἐπαναβεβαίωσιν πίστεως καὶ διακήρυξιν ἐμμονῆς εἰς μίαν ὁιόλου εἰρηνικὴν ὀρθοδοξίαν; εἶνε, τέλος, τὸ κοινὸν τὸ μεταπλασθὲν διὰ τοῦ χρόνου καὶ ἀναμέσον κοινωνικοῦ ἢ πολιτικοῦ ἀγῶνος καθ' ὁμοίωσιν δημοσιογραφικῆς τινος προσωπικότητος—καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ κοινοῦ πρόκειται; ἀν διευθύνῃ ἢ διευθύνεται αὐτὸ τὸ κοινὸν παρὰ τῶν δημοσιογράφων γενικῶς, ἢ ὡρισμένης κατηγορίας δημοσιογράφων; ἢ τοῦ ἀναφιφῆς δημοσιογράφου τῆς ἐμπιστοσύνης του, ἢ τοῦ ὑπὲρ κρίσιν ἠρωϊκοῦ ποδηγέτου, ἰθύντορος, δημιουργοῦ του;

Πόσα ἐρωτήματα! Καὶ ὅλα ἀρχεῖ ἁπλῶς νὰ δόσωμεν εἰς αὐτὰ μίαν ἀπάντησιν ἀπὸ τὰς τόσας αἱ ὁποῖαι εἶνε δυνατὸν νὰ ὁοθοῦν, ἀλλὰ νὰ δόσωμεν τὴν ἀπάντησιν τὴν συμφωνοῦσαν περισσότερον πρὸς τὰ πράγματα καὶ ἐχουσαν ὑπὲρ ἑαυτῆς τὴν γενικωτέραν κύρωσιν.

Καὶ τὴν ὁίδομεν χωρὶς πολλὴν ὁυσκολίαν.

Διότι, Κύριοι, ὅσον καὶ ἀν φαίνεται παράδοξον καὶ ὁεσίμενον ἀποδείξεως, τίθεται ἐν τούτοις ἐκτὸς συζητήσεως ὅτι αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐννοοῦμεν συνήθως λέγοντες «Κοινὴ Γνώμη» ἱστορικῶς ὲν προηγήθη τῆς ὁημοσιογραφίας, ἀλλ' ἐνεφανίσθη ὡσεὶ ἐπιγέννημα αὐτῆς, ἀναμφισβητήτου πάντως ὑποστατότητος — μολονότι μέχρι τινὸς καὶ ἀπὸ σοβαροῦς ἀκόμη μελετητὰς ἐθεωρεῖτο ἡ Κοινὴ αὐτὴ Γνώμη ὄχι τῆς θετικῆς ὁημοσιογραφικῆς ὁημιουργίας προτόν, ἀλλ' ἀποκύημα φαντασίας ἢ σχῆμα ὁιαλεκτικῆς ὁημοσιογραφικῆς. Πόσον ὁμως ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι τολμοῦν ἀκόμη καὶ σήμερον νὰ τὸ ἰσχυρίζωνται, φοβοῦνται, ὅταν κατέρχωνται εἰς τὰ πράγματα, ὡς πολὺ ὑποστατὸν καὶ πολλὰ ὁυνάμενον τὸ φαντασιόκτημα ἢ τὸ ὁιαλεκτικὸν τοῦτο πλάσμα, καὶ πόσον καλὰ γνωρίζουν ποῖος ὁ γονεὺς καὶ ποῖος ὁ φυσικὸς κληρεμὲν του, ἀποδεικνύει τὸ γεγονὸς ὅτι, κατὰ κανόνα, πάντες οὗτοι μαίνονται ἐναντίον τῆς ὁημοσιογραφίας καὶ καταφέρονται, μονήμως ἢ συμπτωματικῶς, κατὰ τῶν ὁημοσιογράφων, ὁιότι ἡ Κοινὴ Γνώμη ἀντιὁρᾷ κατ' αὐτοὺς, ὁιότι τοὺς ἀντιπαθεῖ, ἢ καὶ τοὺς ἀγνοεῖ ἁπλῶς. Συστηματικῶς ὁμως, ἑνίοτε ὁὲ καὶ ἀποτελεσματικὰς ὁιὰ χρονικὸν τι ὁιάστημα, στρέφονται κατὰ τῶν ὁημοσιογράφων καὶ πλήσσουν, ὑπὸ ὁιαφόρους προφάσεις καὶ ἐν ὀνόματι ἱερῶν καὶ ὁσίων, τὴν ἀπαραίτητον πρὸς ἄσκησιν τοῦ ἔργου των ἐλευθερίαν οἱ ἐνσυνειδήτως ἐπιὁιώκοντες καὶ πιστεύοντες ὅτι ὁύνανται μέχρι τέλους, ἤ, τοὐλάχιστον, ὁι' ὅσην περίοὁον θέλουν αὐτοί, ν' ἀντικαταστήσουν τὸ ὁυσάγωγον καὶ ἀὁούλωτον κριτήριον τῆς Κοινῆς Γνώμης μὲ τὸ προσεταιρίσιμον καὶ εὐοικονόμητον κριτήριον μιᾶς οἱασὁήποτε ἐνὁοκαθεστωτικῆς μειοψηφίας ἢ ἐπαγγελματικῆς τάξεως.

Ἀπὸ τὰς σχετικάς, ἐξαιρέτως ἰσχυράς, ἀποπείρας—συνήθως πλείονας τῆς μιᾶς καὶ ὁ' ἑκάστην ὁημοσιογραφικὴν γενεὰν καὶ ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ—ἄλλαι χαίρουν νομιμοφανείας τινὸς καὶ ἄλλαι παραμένουν βια ἀπροσχημάτιστος. Ὀλιγώτερον ὁμως ἢ περισσότερον πᾶσαι ὁημιουργοῦσι συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας μοιραίως εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὁημοσιογράφου ὑποκαθίστανται εἴς βιότεχνος, κατ' ἀνάγκην μᾶλλον κακοποιός, ἐρ' ὅσον, ὑποτελὴς πλέον καὶ ὄχι ἐλεύθερος, ἀπορεύγει νὰ ἐκφράζῃ ἢ καὶ ὁὲν ὁύναται νὰ ἐκφράζῃ γνώμην ἐπὶ τῶν συμβαινόντων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ παρασωπᾶ ἐκ τούτων ἐκεῖνα ἀκριβὼς ἅτινα χρονογραφούμενα μετὰ κρίσεως, παρρησίας καὶ εὐθυτητος, θὰ ἐπέτρεπον, καὶ ἀνυποβοήθητον ἀκόμη, τὸν σχηματισμὸν γνώμης ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ὀτωσοῦν τεκμηριωμένης καὶ πιθανώτατα ὀρθῆς.

Ὄντως· μόνον ὑπὸ ἐλευθεροτυπίαν τελεῖται διαφωτιστικὸν τὸ ἔργον τοῦ ὁημοσιογράφου, καὶ μόνον ὑπ' αὐτὴν λειτουργεῖ εὐρύθμως τὸ κριτήριον τῆς Κοινῆς Γνώμης—ὁὲν λέγομεν: τὸ πάντοτε ὑγιές, πάντοτε ὁίκαιον καὶ φρόνιμον καὶ πρέπον, ἀλλὰ πάντοτε **μόνον αὐτὸ** ἐμπεριλεῖον κοινωνικὴν προσαγὴν ἀναμφισβητήτου ἐγκυρότητος.

Τί γίνεται ὅταν ἡ Κοινὴ Γνώμη στερηθῇ ἐπὶ μακρὸν τοῦ ὁημοσιογράφου; Ἐπανέρχεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὴν κατάστασιν ἐξ ἧς προῆλθεν καὶ ἀφ' ἧς μόνον ὁι' ἐνὁελεχοῦς, καλοπίστου καὶ πεφωτισμένης ὁημοσιογραφικῆς ἀγωγῆς καὶ ἐπιβολῆς τηρεῖται μακρὰν καὶ ἀπομακρύνεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον—ἐπανέρχεται ἤ, διὰ νὰ εἴμεθα ἀκριβέστεροι, τείνει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἀμόρφου ἀνθρωπίνης μάζης, τοῦ ὄχλου. Θὰ ἐπανήρχετο ὁλοτελῶς εἰς αὐτήν, θὰ ἐπανέστρεφεν ἀναχαίτιστος εἰς τὰς πηγάς της, ἐὰν ἡ μακρόχρονος καὶ προοὁευτικὴ ὁημοσιογραφικὴ καλλιέργεια ὁὲν ἔτιγχεν ἤδη στατικεύσῃ πως τὴν ἱστορικὴν της ἐπίὁρασιν· ἄν, κατὰ τὴν χειμαρρώὁη ἀνάπτυξίν της, ἡ ὁημοσιογραφία ὁὲν εἶχε συμπαρασύρῃ καὶ μεταμορφώσῃ ἐν πολλοῖς εἰς συμπράκτορας αὐτῆς θεσμοὺς καὶ τέχνας προορισμὸν διαφορετικὸν καὶ περγαμηνῶν παλαιοτέρων τῶν ἰὁικῶν της.

Ἀντιθέτως, ὑπὸ συνθήκας ὁμαλάς, ἡ Κοινὴ Γνώμη κατακτᾷ σταθερὰς ἕὁαρος, εὐρύνεται διαρκῶς, ὡριμάζει, ἀνὁρώται, προσὁεχομένη ἀπαύστως, ἰὁίᾳ ἀπὸ τὴν ὁιάχυτον μᾶζαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς ἀλληλομαχομένας κοινωνικὰς μειονότητας, στοιχεῖα νέα καὶ ὁυνάμεις νέας—ποσοτικῶς καὶ πολιτικῶς, ἐκ τῶν κάτω καὶ ἐκ τῶν ἄνω. Ἐκ τῶν κάτω, ὁπου ἡ πηγὴ ἡ ἀκένωτος ἐκ τῶν ἄνω, ἔνθα κυρίως στοιχεῖα νεοζωϊκά, λεπτοφυέστερα, μᾶλλον ὁυσάλωτα, ὁι' ὁ μᾶλλον σπανίζοντα.

Διότι ἡ ὁημοσιογραφία, ἐμπεπλησμένη ἀπὸ πνεῦμα κοινωνικότητος καὶ προόὁου, φροντίζει ἐμμόνως, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀνάγκης συντελεῖ ὥστε ἡ Κοινὴ Γνώμη καθ' ὃν χρόνον ἐκτείνεται ἐλευθέρως καὶ ἀρύεται ἀφθόνως ἐκ τῶν κάτω, νὰ ὑψώνῃ συγχρόνως καὶ τὴν στάθμην της, νὰ μετακιγῇ συγχρόνως τὸ κέντρον της πρὸς τὰ ἄνω, νὰ βελτιώνῃ συγχρόνως τὸν «μέσον ὁρον» καὶ τοιουτοτρόπως, διὰ τῆς πρωτοπορείας της, νὰ ἕλκῃ πρὸς ἑαυτὴν καὶ στοιχεῖα ἐκ τῶν ἄνω, ὁηλονότι ἐκ τῶν (ἀνεξαρτήτως ἀφετηρίας, τάξεως καὶ θέσεως) ποιοτικῶς καλλιεργημένων, παρὰ τὴν μᾶλλον ἀτομικιστικήν, μᾶλλον ἀντιμαδικὴν τάσιν των.

Ἐπαναλαμβάνομεν: Ἀὲν προηγήθη ἡ Κοινὴ Γνώμη τῆς ἐφημεριὁογραφίας· ἐνεφανίσθη ἱστορικῶς ὡσεὶ ἐπιγέννημα αὐτῆς καὶ ἐσήμανε τὴν πραγματιστικήν, ἀλλ' ὄχι ὀλιγώτερον ἰὁεοκρατικὴν περιὁοὁον τῆς ὁημοσιογραφίας, ἤτις ἤρξατο ὀλίγον πρὸ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ καθ' ἣν πολλά, πάμπολλα, μετεβλήθησαν, ἐν τέλει ὁὲ σημαντικὰ καὶ ὁ Τύπος.

Τότε κατὰ γενικὸν κανόνα καὶ ἐμφανέστερον πως, ὄχι ἁπλῶς μία ἑκάστη ἐφημερίς, ἀλλ' εἰς ἕκαστος ὁημοσιογράφος εἶχε τὸ κοινὸν **του.** Καὶ ὁὲν ὁύναται μὲν νὰ λεχθῇ ὁτι σήμερον οὐὁεμιᾶς κατηγορίας καὶ οὐὁεμιᾶς ἀξίας ὁημοσιογράφος ἔχει τὸ ἰὁικόν του — εἴτε ὁιότι τὸ κοινὸν τὸν εὑρίσκει, τὸν ἀναὁεικνύει, εἴτε ὁιότι αὐτὸς τὸ προσοικειοῦται, τὸ ὁημιουργεῖ—οὐχ ἧττον ὁμως ὀρθῶς, νομίζομεν, ἤὁη πρὸ ἑνὸς τετάρτου αἰῶνος παρετήρει ὁ Tarde ὅτι τὸ κοινὸν τὸ πιστῶς ἀκολουθοῦν ἕνα ὁημοσιογράφον, τὸ οἱονεὶ ἐκ παραὁόξεως προσηλυλύμενον εἰς μίαν ἐφημερίὁα, παρανὸν εὐρύτερον καὶ ἀνεκτικώτερον, μᾶλλον ἀὁιάφορον συνεπῶς πλέον εὐμετακίνητον, κατὰ τὰς ἡμέρας μας ὁὲ πλέον ροτικόν, πλέον ἀῆκοον, πλέον καινοθηρικόν, πλέον εὐπρόσφερτον εἰς τὸν ταλαντοῦχον ὁημοσιογράφον, πλέον ἀγρεύσιμον ἀπὸ τὸν ἰσχυρὸν οἰκονομικῶς ὁημοσιογραφικὸν ὀργανισμόν.

Ὅτι ἐπηρεάζει, ἀλλὰ καὶ ὁτι ἐπηρεάζεται ὁ ὁημοσιογράφος, φαίνεται ὡσεὶ ἀνεπίὁεκτον συζητήσεως. Καὶ εἶνε ὅπως φαίνεται· ὁηλονότι καὶ ἐπηρεάζει καὶ ἐπηρεάζεται. Ἐπηρεάζεται ἀπὸ πλείστους παράγοντας, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν ἐκάστοτε ὁημιουργηθεῖσαν Κοινὴν Γνώμην, ἐπενεργοῦσαν καὶ κατ' ἀντιστροφὴν τῶν ρόλων ἐνίοτε ὁὲ καταναγκαστικῶς. Ἀλλὰ καὶ ἐπηρεάζει, μοναδικὰ ὁὲ καὶ ἐξακολουθητικῶς αὐτός, ὁιὰ τῆς εἰὁησεογραφίας, τῆς ὁημιουργίας ἐντυπώσεων, τῆς ὑποβολῆς, τῆς «ἐπὶ σκοπὸν» τροπῆς τῆς προσοχῆς, τῆς ἐπικαιρότητος καὶ τῶν παρεκτάσεων αὐτῆς, τῆς ἐξάρσεως ὡρισμένων στοιχείων, τῆς ἐξιὁανικεύσεως ἀναγκῶν-τῆς **ἐξυπηρετήσεως** ἀναγκῶν καὶ συμφερόντων, τῆς ὁιαλεκτικῆς, τῆς καλλιλογίας, τῆς γραφικῆς, μὲ μίαν λέξιν: ὁι' ὅλων τῶν εἰς τὴν ὁιάθεσιν τοῦὁημοσιογράφου θεμιτῶν μέσων· ἀλλ' ἐρωτώμεθα ὄχι ἀν ὁιηρεάζει ἢ ἐπηρεάζεται ἀλλ' ἂν ὁιευθύνῃ ἢ ὁιευθύνεται ὁ ὁημοσιογράφος - ὑπ' αὐτὸν τὸν τύπον ὁιατυπούται συνήθως τὸ ἐρώτημα, ὁιότι οὔτω περίπου καὶ προβάλλει ἐν τῇ συνεὁήσει, ὑποτιθεμένου, προφανῶς, ὅτι, ἂν ὁὲν ἐπηρεάζεται πέραν ὡρισμένου σημείου, ὁιευθύνει ἢ **ὁύναται** νὰ ὁιευθύνῃ. Ἐὰν ὁὲ πλέον πολλὰ ἐγείρονται ἐρωτήματα καὶ πολλὰ μᾶς φράσσουν τὸν ὁρόμον ἐμπόὁια.

Ἐν πρώτοις ὅπως τίθεται τὸ ἐρώτημα : «ὁιευθύνει ἢ ὁιευθύνεται;» φαίνεται ὡς ν' ἀποκλείῃ τὴν ἀπάντησιν ὅτι καὶ ὁιευθύνει καὶ ὁιευθύνεται· πῶς ὁὲ ἐπιτρέπεται, πρὶν ἢ προχωρήσωμεν εἰς τὴν ἔρευναν, νὰ ἀποκλείσωμεν μίαν ἐκ τῶν τριῶν ὁυνατῶν καταλήξεων, ὅτι τοὐτέστιν «καὶ ὁιευθύνει καὶ ὁιευθύνεται», ἀναλόγως τοῦ ὁημοσιογράφου περὶ οὗ πρόκειται, τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν περιστάσεων ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ὁρᾷ, τῶν σκοπῶν τοὺς ὁποίους τάσσει εἰς ἑαυτόν;

Ἀλλ' ἡ ὁυσκολία αὐτὴ εἶνε μᾶλλον εἰκονική, ὁυσκολία ἔγκειμένη εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ ὁιαζευκτικοῦ ἐρωτηματικοῦ τύπου καὶ ὁυνάμεθα ἀπαρεξηγήτως νὰ τὴν παρακάμψωμεν.

Ἡ μεγάλη, ἡ ὁυσανιτιμετώπιστος ὁυσκολία ἔγκειται εἰς τὸν καθηορισμὸν τοῦ ὑποκειμένου, τοῦ ὁημοσιογράφου, καὶ τῆς ὁιευθυντικῆς ὁυναμικότητος αὐτοῦ ὡς τοιούτου.

«Διευθύνει ἢ διευθύνεται ὁ ὁημοσιογράφος;»—Ποῖος ὁημοσιογράφος; Ἀλλ' ὄχι «ποῖος», ὄχι εἷς συγκεκριμένος ὁημοσιογράφος, ἀλλ' Ὁ ὁημοσιογράφος, ὁ Ἰὁεατὴς ὁημοσιογράφος. Ὁ Ἰὁεατὸς ὁμως αὐτὸς ὁημοσιογράφος ὁὲν εἶνε κοινός· ὅσοι ὁημοσιογράφοι, ὅσοι μὴ ὁημοσιογράφοι, τόσοι καὶ Ἰὁεατοὶ ὁημοσιογράφοι! Θὰ ἔπρεπε λοιπὸν νὰ συμφωνήσωμεν προηγουμένως εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτόν, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ κοινὸς ἐκ τῶν Ἰὁεατῶν τύπος· νὰ ἴὁωμεν κατόπιν ποῖος ἐκ τῶν πραγματικῶν ὁημοσιογράφων πληροῖ αὐτὸν τὸν τύπον, εἶνε ὁ γνησιώτερος ἐκπρόσωπος τοῦ κοινοῦ Ἰὁεατοῦ τύπου, εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν ὁημοσιογράφος. Ὁ ὁημοσιογράφος, καὶ μετὰ νὰ ἐξετάσωμεν ἂν ὁ ὁημοσιογράφος ὁιευθύνῃ ἢ ὁιευθύνεται.

Ἀλλὰ τί εἶνε ὁ ὁημοσιογράφος;

Εἶνε: πρῶτον ἄνθρωπος· ὁεύτερον ἐπαγγελματίας· τρίτον ὁρισμένον ἐπαγγέλματος ἐπαγγελματίας—τὸ ὁημοσιογραφικόν.

"Ἔχομεν συνεπῶς, κατὰ σειρὰν τὰ ἐρωτήματα:

Διευθύνει ἢ διευθύνεται ὁ ἄνθρωπος;

Διευθύνει ἢ διευθύνεται ὁ ἐπαγγελματίας;

Διευθύνει ἢ διευθύνεται ὁ ὁημοσιογράφος;

Καὶ ἐμπίπτομεν εὐθὺς εἰς τὸ πρῶτον ἐρώτημα, τὸ ὁποῖον, ὡς γνωρίζετε, ὁὲν ἔτυχεν ἀπαντήσεως γενικῶς παραὁεκτῆς, ἴσως ὁιότι ὁὲν εἶνε καὶ ὁεκτικὸν τοιούτης.

Διευθύνει ἢ διευθύνεται ὁ ἄνθρωπος; Ἡ ἄλλως: εἶνε ἢ ὁὲν εἶνε ἐλεύθερος ὁ ἄνθρωπος; Ἐλεύθερος ὁηλαὁὴ ὁημιουργός· ἐλεύθερος ὁηλαὁὴ ὄχι ὁούλος ἐξωτερικῶν συνθηκῶν προὁιοριστικῶν τῆς ὁράσεώς του.

Τί λέγετε, Κύριοι; Ἐὁῶ νὰ μείνωμεν ἔως ὁτου μᾶς καταλάβῃ ἡ νὺξ συζητοῦντας χωρὶς τὴν ἐλπίὁα αὐτῆς ἢ ν' ἀνοίξωμεν ἐν παράθυρον, νὰ παραβιάσωμεν μίαν θύραν καὶ γρήγορα νὰ ἐξέλθωμεν τοῦ κλειστοῦ τούτου χώρου διὰ ν' ἀναπνεύσωμεν ἐλευθέρα ὑπὸ τὸν ἀέρα οὐρανὸν μὲ ὑψηλὴν τὴν συνείδησιν τῆς κλήρας τῶν ἀνθρώπου; Εἰς τὴν χώραν αὐτὴν ἐν ᾗ ὁποῖα ἡ ἀνθρωπίνη ὁράσις χωρὶς νὰ ὀῆξῃ τὸν Θεόν, ἐθεοποίησε τὸν ἄνθρωπον· χωρὶς νὰ νήξῃ τὸν Οὐρανόν, ἀνύψωσε μετρῶσα μὲ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἀνάστημα, ἕνα Παράδεισον· εἰς τὴν χώραν ἡ ὁποία ὁιὰ χειρὸς τοῦ Προμηθέως ἐνοσφίσθη ὁυνάμεις θείας, θεῖα ἔπραξεν ἔργα καὶ τὰ ἐτίμησεν ἀξίως ἐαυτῆς, προβάλλει ὡς βλαστὸν μία καὶ τὸ νὰ τίθεται παρόμοιον ζήτημα."Ἀλλως τε εἰς τὴν ζωήν, μεγαλυτέραν τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίαν ἐννοοῦμεν μόνον· ἐνῷ μικροτέραν αὐτῆς διαπιστώμεν ἐν τοῖς πράγμασιν ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν.

(Ἀκολουθεῖ)

Πρὸς ὅρσιν τυχὸν παρεξηγήσεων ὁηλοῦται ὁτι ἐκ τῶν πογραφικῆς ἀβλεψίας παρελείφθη ἕνα «πρῶτον» ἀπὸ τὸν τίτλον τοῦ κ. Γ. Κ. Πουρναροπούλου.

ΕΝΔΙΔΟΝΤΕΣ ΕΙΣ ΚΟΙΝΟΝ ΠΟΘΟΝ ΚΑΙ ΔΙΟΤΙ ΤΟ ΑΞΙΖΟΥΝ:

ΜΙΑ ΣΕΛΙΣ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

ΑΠ' ΤΑ ΒΙΒΛΙΚΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΟΙ ΠΑΡΑΒΟΛΕΣ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΥ

[Ἀπόδοσις ἀπ' τὸ ἑβρ. πρωτότυπο]

Γιὰ τὸν Ἀγαπημένο μου θὰ τραγουδήσω τώρα
Τραγοῦδι γιὰ τ' ἀμπέλι του, τ' ἀμπέλι τοῦ καλοῦ μου.

Ἀμπέλι σὲ παχύτοπον εἶχε ὁ Ἀγαπητικός μου,
Τώρραξε, τὸ καλούργησε, γλυκὸ φυτεψε κλῆμα
Κ' ἔχτισε πύργο ἀνάμεσό του, ἐσκάλιξε τὸν κάδο . . .
Μὰ ἐνῷ σταφύλια ἐπρόσμενεν, ἀγριοτσαμπιὰ φυτρῶσαν.
Καὶ τώρα, ὦ Ἐσεῖς ποὺ κάθεστε μέσ' στὴ Γερουσιαλόγιμ,
Ἐσεῖς ἀνθρῶποι τοῦ Γεουντά, κοπιάστε νὰ δικάστε
Ἐμένα καὶ τ' ἀμπέλι μου. Τί πιότερο νὰ κάμω
Σ' ἀμπέλι ποὺ δὲν τῶκανα; Τάχα γιὰ ποιόνε λόγο
Ἐνῷ σταφύλια ἐπρόσμενα, ἀγριοτσαμπιὰ φυτρῶσαν ;

Καὶ τώρα, ἀκοῦστε νὰ σᾶς πῶ σ' ἀμπέλι τί θὰ κάνω :
Τὸ φράχτη θὰ τσακίσω του, ξεροτοπιὰ νὰ γίνῃ.
Τὸν τοῖχο θὰ γκρεμίσω του, νὰν τὸ ποδοπατήσουν
Καὶ θὰν τὸ κάνω ἐρμοτοπιὰ κανεὶς μὴν τὸ φυτέψῃ
Μάειδε κανεὶς νὰν τὸ σκαλίξῃ, μήειδε καὶ νὰν τὸ σκάψῃ!
Καὶ θὰν τὸ φράξουνε παντοῦ τὰ χέρσα καὶ τ' ἀγκάθια
Καὶ θὲ νὰ πῶ στὰ σύννεφα βροχὴ νὰ μὴ σταλάξουν !
Γιατί τ' ἀμπέλι τοῦ Γιαχβέ, τοῦ Κύριου ὅλου τοῦ κόσμου
Εἶνε τὸ Σπίτι τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ τοῦ Γεουντὰ οἱ ἄνθρωποι
Εἶν' τὸ δικό του φύτεμα ποὺ τόσο λαχταροῦσε.
Μ' ἀντὶς νὰ βρῇ σ' αὐτοὺς ἐκεῖ τὴν Κρίση πρέχει ἐπίσει,
Εἶδε Πληγές' κι' ἀντὶς νὰ βρῇ σ' αὐτοὺς τὴ Δικαιοσύνη,
Ἄκουσε μαῦρο βογγητό . . .

(Ἠσαΐας Κ. Ε'. 1 - 7)

ΨΑΛΜΟΣ ΟΘ (Ἑλλ. κειμ.), Π (Ἑβρ. πρωτ.)

ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΡΙΣΜΟΥΣΙΚΟ, ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΟΣΟΔΗΝΗ - ΕΔΟΥΘ *

ΨΑΛΜΟΣ ΤΟΥ ΑΣΑΦ.

Ὦ ἰοὺ Ποιμένα τοῦ Ἰσραὴλ γιὰ τέντωσε τ' ἀφτί σου
Σὺ ποὺ τὰ τέκνα τοῦ Ἰωσὲφ σὰν τὴν κοπὴ ξετρέχεις,
Ποὺ ἀνάμεσα ὄχ τὰ Χερουβεὶμ λημέρι ἔχεις στημένο
Γιὰ φανερώσου κι ἀστραψε!
Δεῖξε πιροστὰ στὸ Βενιαμὶν, στὸ Μανασσὴ κ' Ἐφράὶμ
Ὅλη τὴν ἀντρειωσύνη σου κ' ἔλα νὰ μᾶς γλυτώσῃς!
Ξαγόρασέ μας φώτισε τὸ πρόσωπό σου, Θέ μας
Κ' ἔλα νὰ μᾶς γλυτώσῃς!
Θεὲ τῶν Δυνάμεων Γεχωβᾶ, ὡς πότε θὰ θυμώνῃς
Καὶ δὲ θὲν' ἀφουγκράζεσαι τὴ δέησι τοῦ λαοῦ σου ;
Ἀντὶς ψωμὰκι με πικρὸν κλαψὶμό μᾶς ἔχεις θρέψει
Μὶ δάκρυα μᾶς ἐπότισες περίσσια· στοὺς γειτόνους
Γιὰ μάχητα μᾶς ἔσπεισες κ' οἱ Ὀχτροὶ μᾶς περγελοῦνε!
Θεὲ τῶν Φουσάτων, φώτισε τὸ πρόσωπό σου· στεῖλε
Τῆς λευτεριᾶς ξαγόραμα κ' ἔλα νὰ μᾶς γλυτώσῃς!

Ἀππέλιν ὄχ τὴν Αἴγυφτο ξερίζωσες ἀτός σου
Κ' ἀπέ, λαοὺς ἀπόδιωξες ἐδὰ νὰν τὸ φυτέψῃς.
Πλατυρωριὰ τοῦ χάρισες περίσσια· τὰ ριζά του
Στὴ γῆς βαθειὰ θὲν ἔμπτῆσες κ' ἐγέμισεν ὁ τόπος.
Βουνοπλαγιὲς ἀπόσκιαζε κ' ἐμοιάζαν τὰ ριζά του
Σαν κέδροι λεβεντόκορμοι· στὴ θάλασσαν ὡς πέρα
Τὰ παρακλάδια ἐτέντωσες κ' ἴσαμε τὰ ποτάμια
Οἱ ἀναδεντρᾶδες ἄπλωναν. Μὰ ἐσὺ γιατί τὸ φράχτη
Ἐτσάκισες, καὶ τοὐγουῦν διαβάτες τὸν καρπό του ;
Τοῦ λόγγου τ' ἀγριογούρουνα πῶς τὸ ποδοπατῆσαν !
Καὶ μέσα, ὀλιδές, ἀνέγνωριαστὰ βόσκουν τοὐἀγροῦ τ' ἀγρίμια!
Θεὲ τῶν Φουσάτων, γύρισε καὶ κοίτα ὄχ τὰ οὐράνια,
Καλοίργησε τ' ἀμπέλι αὐτό.
Τὴ φυταριὰ ποὺ φύτειψες μὲ τὸ δεξὶ σου χέρι
Καὶ τὸ βλαστάρι τὸ χλωρὸ ποὺ στέριωσες μονάχος
Κοιτσουρεμένο βρίσκεται τὶ ἀπὸ φωτιὰν ἐκάη . . .
Ἀπ' τὴν πολλὴ τὴ φούρια σου πάει, ὅλοι τους χαθήκαν!
*Νὰν' Ἀνθρωπο πώχεις δε

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΜΙΑΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ

ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΝ

Τὸ ἀντίγραφον καὶ τὸ πρωτότυπον τῆς Ἐδέμ.—«Ἀδὰμ ποῦ εἶ;» — Ἡ μηλιὰ τοῦ ἁμαρτήματος καὶ ἡ συκῆ τῶν πρωτοπλάστων.— Ὁ παράδεισος αὐξάνεται κατ' ἔτος. — Ἄφιξις εἰς τὴν Βασσόραν. — Ἡ ἀγγλικὴ σημαία ὑψώνεται... God save the King!

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΣΩΚΡ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ

Ὁ κ. Σ. Προκόπιου μὲ ἔνδυ-Σαββαίου ἢ ἀκολούθου τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

Εἰς τὴν ἱστορικὴν Δαμασκὸν τῆς Συρίας — ἄλλο πεδίον ταξειδιωτικῆς μας δράσεως—ὑπάρχει προάστειον ὀνόματι **Καδέμ**, ποὺ σημαίνει **κατώφλιον**. Κάποια ἀραβικὴ παράδοσις λέγει ὅτι ὁ Προφήτης Μωάμεθ, ὅταν ἀπὸ τὴν πατρίδα του Μέκκαν, ἔφθασεν ἕως τὸ Καδέμ, ἔτοιμος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κατάφυτον καὶ περίκλυστον Δαμασκὸν — θεωρουμένην **ἀντίγραφον** τοῦ Παραδείσου — μετήλλαξε γνώμην καὶ ἀπεφάσισε νὰ μὴ τὴν ἐπισκεφθῇ, διὰ νὰ μὴ σαγηνευθῇ ἀπὸ τὰ θέλγητρά της καὶ οὕτω φυλάξῃ ὁλόκληρη τὴν ὄρεξίν του διὰ τὴν πραγματικὴν Ἐδέμ. Δὲν εἶχεν ἄδικον ὁ ἐμπνευσμένος Ἄραψ Προφήτης, ἀφ' οὗ ἦτο ἀπολύτως βέβαιος ὅτι θὰ εἰσήρχετο εἰς τὸν πραγματικὸν Παράδεισον ἀπὸ τὰς ἑπτὰ πύλας του, ὅπου τὸν ἀνέμενον οἱ κόλποι Ἀβραὰμ ἢ μᾶλλον αἱ ἀγκάλαι τῶν μελανοφθάλμων καὶ πενταμόρφων **οὐρί**!

Ἡμεῖς ὅμως ποὺ δὲν ἔχομεν δυστυχῶς τόσας ἐλπίδας νὰ εὕρωμεν θέσιν «ἐν τόπῳ χλοερῷ, ἐν τόπῳ ἀναψύξεως», τώρα μάλιστα ποὺ μαστίζει τὰ πάντα τόση στενότης, δὲν ἀφήσαμεν τὴν παρουσιασθεῖσαν εὐκαιρίαν, ἀλλ' ἐμείναμεν ἄγρυπνοι ἐπὶ τοῦ... πορθμείου, διὰ νὰ ζήσωμεν, ἔστω καὶ ὀλίγας ὥρας, τὴν μακαρίαν ζωὴν τοῦ Παραδείσου, εἰς τὸν ἴδιον δηλαδὴ κῆπον, ὅπου ὁ εὐτυχὴς Ἀδὰμ καὶ ἡ πρωμήτωρ μας Εὔα ἔκαμαν τοὺς ρομαντικοὺς των περιπάτους, πρὶν τοὺς ἐξαπατήσῃ ὁ μεταμορφωθεὶς εἰς ὄφιν Σατανᾶς!

Ἡ μαγεία τῆς νυκτός.

Δὲν γνωρίζω ποίαν ἀκριβῶς βάσιν ἡ ἀφορμὴν εἶχεν ὁ διαβατικὸς ἐκεῖνος ἄγνωστος ποὺ εἶπεν ὅτι τὸ Δέλτα ποὺ σχηματίζει ἡ συνάντησις τοῦ Τίγρητος καὶ Εὐφράτου, ὑπῆρξέ ποτε ὁ Παράδεισος, εἰς τὸν ὁποῖον ἔζων εὐτυχεῖς οἱ πρωτόπλαστοι πρὸ τοῦ ἁμαρτήματός των.

Εἶμαι τῆς γνώμης ὅτι, ἂν ἡ εἰρημένη παναρχαία παράδοσις μὲ τὴν ὁποίαν μᾶς ἔχει γαλουχήσῃ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, δὲν ἔχει, ὁ λόγος τὸ λέγει, ἐπιστημονικὴν ἀξίαν ἢ μεταφορικὴν σημασίαν, τότε θὰ ὀφείλεται εἰς ἕνα ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους δύο λόγους:

Ἢ ὁ ἐπισκέπτης τῆς προνομιούχου αὐτῆς γωνίας τῆς ὑδρογείου προήρχετο ἀπὸ τὴν πλησίον ἠπείρου, ἀμμώδη καὶ μελαγχολικὴν (βορεινὴν) Ἀραβίαν καὶ ἐδρεῦθεν ἐν μέσῳ πλουσίας καὶ χυμώδους βλαστήσεως, τῶν γραφικῶν καὶ πυκνῶν δασῶν ἀπὸ καρποφόρα καὶ εὐσκια δένδρα παντὸς εἴδους, τῶν ποικίλων ζώων καὶ πτηνῶν, τῶν ἀφθόνων ὑδάτων καὶ τῶν τόσων ἄλλων φυσικῶν καλλονῶν, ποὺ καθιστοῦν τὴν περιοχὴν ἐνδιαίτημα τῆς λαρᾶς, κατεγοητεύθη τόσον, ὥστε μὲ τὴν ὑψιπέτιδα ἀραβικὴν του φαντασίαν, νὰ νομίσῃ, ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ τόπος τῆς Τρυφῆς καὶ ἡ Ἐδέμ, ἤ, ἀν ὁ ὁνομάσας τὴν θέσιν ταύτην Παράδεισον, κατήγετο ἀπὸ χώραν, ὅπου δὲν ἦσαν ἄγνωστα τὰ τρεχούμενα νερά, τὰ καρποφόρα δένδρα, τὰ ἄνθη, τὰ ζῶα, οἱ ἰχθεῖς, τότε ἀσφαλῶς θὰ πέρασε οὗτος ἀπ' ἐδῶ μὲ ἀκάτιον κάποιαν γεγγαρόλουστη νύκτα, ὅπως τώρα πράττομεν καὶ ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι μέσα στὴν κινητὴν... κόλαιον τῆς **«Μοσσούλης»** καὶ χωρὶς διαβατήριον ἢ **βεσσικᾶ** τοῦ Ἀγίου Πέτρου, ἔχομεν τὴν ζηλευτὴν τύχην νὰ περιπλέωμεν «μεσονυκτίοις ποθ' ὥραις» καὶ ὑπὸ τὸ μαγευτικὸν φέγγος μιᾶς χρυσῆς Σελήνης, τὰς ἀκτὰς τῆς ὀνειρεπτῆς Ἐδέμ! Διότι μόνον μίαν τοιαύτην νύκτα ἀξιωγενίζοντεσ καὶ ἐξαπλώνονται τὰ ἐγκόσμια καὶ παρουσιάζεται ἡ θαυμασία αὕτη ὄασις, ἡ ὁποία ἐκτείνεται μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πασιτίγρητος, ὡς ἀπέραντος θεοποίητος Ναὸς μὲ τρεμοσβύνοντα κανδήλια, τοὺς ἀστέρας τοῦ ἀφθάστου εἰς κάλλη οὐρανίου θόλου, γεμάτος μυστήριον καὶ ἀνείπωτα θέλγητρα, ὅπου οἱ ὀνειρωδῶς λευκάζοντες ὑπὸ τὸ μάγον φῶς τῆς Σελήνης ὑψηλοὶ φοίνικες ὁμοιάζουν Χερουβεὶμ καὶ Σεραφεὶμ κατοπτριζόμενα εἰς τὰ στίλβοντα νερὰ τοῦ ποταμοῦ, μὲ ἀνοικτὰς τάς... πτέρυγας, Ναὸς ἀπὸ τὸ σιγηλὸν βάθος τοῦ ὁποίου νομίζει τις ὅτι ἀκούει «τῆς Φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ περιπατοῦντος καὶ καλοῦντος... Ἀδὰμ ποῦ εἶ;»

Τὴν ἀνέκφραστον γοητείαν καὶ τέρψιν ὑπερκοσμίου κήπου παρέχει κυρίως ἡ ἑκατέρωθεν τῶν δύο ὀχθῶν αὐτῶν ἡ κατάφυτος περιοχὴ εἰς τὸ σημεῖον τῆς συμβολῆς τοῦ Τίγρητος καὶ Εὐφράτου, ὅπου ἐναγκαλίζονται μὲ χαρὰν ἑπαναβλεπομένων ἀδελφῶν κατόπιν διαδρομῆς δύο καὶ τριῶν χιλιάδων χιλιομέτρων τὰ φλοισβίζοντα ρεύματα —ἑνίοτε τοῦ ἑνὸς ἐρυθριοῦσι καὶ τοῦ ἄλλου γαλανοῦ —τῶν δύο αἰωνίων ποταμῶν.—Ἐγνώρισα τὰς ρωμαντικὰς ὄχθας τοῦ Νείλου, ποὺ ἀνανοῦρισαν τὸν Μωυσῆ, τὰς σκυθρωπὰς τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ Γάγγη, τὰς ὁποῖας ἐγγονεῖ θεότητας, τὰς μυστηριακὰς τοῦ Ἰορδάνου ποὺ τὰς ἡγίασεν ὁ Λυτρωτὴς τοῦ Κόσμου, τὰς μελαγχολικὰς τοῦ Μέλητος ποὺ κελαρίζουν τὰ ἄσματα τοῦ τυφλοῦ ραψῳδοῦ, τὰς φαιδρὰς τοῦ Μαιάνδρου, ποὺ διηγοῦνται τόσες ὀδύσσας, τὰς ξηρὰς τοῦ Πακτωλοῦ, ποὺ δὲν ἔχουν δάκρυα ἀρκετὰ νὰ κλαύσουν τὰ συντρίμματα τῶν Σάρδεων, τὰς γραφικὰς τοῦ Ἕρμου, ποὺ ἀντικρύζουν τὴν Νίβην καὶ ποτίζουν πλατάνια καὶ καβάκια σκιάσανα στρατηλάτας καὶ Σουλτάνους, τὰς στοιχειωμένας τοῦ Σαγγαρίου, ποὺ τρέφουν... κυπαρίσσια! Κανεὶς ὅμως ποταμὸς τῆς Ἀνατολῆς δὲν παρουσιάζει ἐκεῖνο τὸ ἀνείπωτον θέλγητρον, τὴν μυστηριώδη γοητείαν, τοῦ Τίγρητος καὶ Εὐφράτου εἰς τὴν τριγωνικὴν λίμνην τῆς συναντήσεώς των, καὶ κανεὶς κῆπος δὲν συγκινεῖ τὴν ψυχὴν καὶ δὲν προξενεῖ σκιρτήματα καὶ παλμοὺς καὶ ρίγη τόσον βαθειά, ὅσον ἡ ὁλοπράσινη, αὐτὴ καὶ ὀνειρώδης ὄασις, ἀπὸ τὸ χῶμα καὶ τὸ νερὸ τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς ἐζύμωσε τὸν πηλόν, ποὺ ἔπλασε τὸν πρῶτον ἄνθρωπον καὶ ὅλους τοὺς καρποὺς τῆς ὁποίας, τοῦ ἔδωκε τὸ δικαίωμα νὰ τρώγῃ, πλὴν τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ πονηροῦ...

Ποία ἄλλη μηλέα δύναται νὰ συγκινήσῃ περισσότερον τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ μίαν τῆς ὀχθῆς τοῦ Τίγρητος, ἡ ὁποία ἴσως εἶνε ἀπόγονος ἐκείνης, ποὺ παρήγαγε τὰ ἀπηγορευμένα μῆλα; καὶ ποία τοῦ κόσμου συκῆ ἠμπορεῖ νὰ γεννήσῃ τόσους ρεμβασμούς, ὅσους μία τοιαύτη τῆς Μεσοποταμίας, ἡ ὁποία πιθανὸν νὰ εἶνε πολλάκις ἐγγονὴ ἐκείνης ποὺ ἔδωσε τὰ φύλλα της διὰ νὰ κρύψουν τὴν γυμνότητά των οἱ ἁμαρτήσαντες πρωτόπλαστοι; Ὑπάρχει μάλιστα ἰσχατόγηρον δένδρον εἰς τὴν ἐν λόγῳ θέσιν, τὸ ὁποῖον οἱ Ἰθαγενεῖς θέλουν νὰ πιστεύουν, ὅτι εἶνε τὸ πραγματικὸν τῶν πρωτοπλάστων, καὶ τὸ ὁποῖον εἶνε φορτωμένον ἀπὸ ράκη, δείγματα τῆς ἐυλαβείας τῶν διαβατικῶν.

Ὁ Παράδεισος μεγαλώνει κατ' ἔτος.

Ἀπὸ τὸ ἀσήμαντον χωρίον Κοῦρνα μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σάτ-ἐλ Ἄραμπ, εἰς τὸν Περσικὸν Κόλπον, τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ ὁμοιάζει μὲ εὐθεῖαν λειοφόρον πλάτους 500 μέτρων καὶ μήκους 70 μιλλίων μὲ 2—3 νησίδας ἐδῶ κ' ἐκεῖ διασχίζουσαν πυκνότατον δάσος κατάφυτον ἀπὸ γιγαντοκόρμους καὶ γραφικοὺς φοίνικας παράγοντας καρποὺς 50 διαφόρων εἰδῶν, ἀπὸ καρποφόρα δένδρα παντὸς εἴδους, ποικίλα ἀναρριχητικὰ φυτά, λαχανοκήπους μὲ λαχανικὰ πλουσίας ποικιλίας καὶ ἀπὸ ἀμπελῶνας μὲ κληματόδενδρα κατάφορτα τὸ θέρος ἀπὸ τὰς ὡραιοτέρας σταφυλὰς καὶ ἐκτείνοντα κλώνους τόσον τεραστίου μήκους, ποὺ προτιμᾷ νὰ μὴ τὸ εἴπω—ὡς θὰ ἔλεγε καὶ ὁ Ἡρόδοτος—διότι δὲν θὰ γίνω πιστευτός. Φαντάζομαι ὅτι τοιοῦτος θὰ ἦτο καὶ ὁ πρῶτος ἀμπελών, ποὺ ἐφύτευσεν ὁ ἀγαθὸς Νῶε εἰς τὴν Μεσοποταμίαν καὶ «ἔπιεν ἐκ τοῦ οἴνου καὶ ἐμεθύσθη ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ».

Εἶνε εὐνόητος ἡ ἀπαράμιλλος εὐφορία τοῦ εὐλογημένου αὐτοῦ τεμαχίου γῆς, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς Μεσοποταμίας, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁλόκληρος ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν γονιμωτάτην ἰλύν, ποὺ ὡς φιλόπονοι ἐργάται μετεκόμισαν ἐργαζόμενοι νυχθημερὸν ἐπὶ χιλιάδας ἔτη οἱ δύο ποταμοί. Πρὸ δυόμισυ χιλιάδων ἐτῶν ὁ Τίγρης καὶ ὁ Εὐφράτης ἐχύνοντο μὲ δύο στόμια εἰς τὴν Θάλασσαν, ὀνομασθὲν τὸν Περσικὸν Κόλπον, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Ἡρόδοτος. Ἔκτοτε μὲ τὴν ἐπισωρευομένην λάσπην ἀπεμάκρυναν τὴν Θάλασσαν 70 μίλλια καὶ ἐξακολουθοῦν κατ' ἔτος νὰ τὴν ἀποθοῦν 60-70 μέτρα, εἰς τρόπον ὥστε, μετὰ τινας χιλιάδας ἔτη, εἰς τὴν θέσιν τοῦ Περσικοῦ κόλπου θὰ ὑπάρχουν κατάφυτοι πεδιάδες καὶ ἀντὶ τῶν σήμερον ταξειδευόντων πλοίων θὰ τρίχουν αὐτοκίνητα καὶ σιδηροδρομικαὶ ἁμαξοστοιχίαι. — Ἡ πόλις Βασσόρα, ὀνομάσθη οὕτω (γῆ ἄλμυρά), διότι τὸ χῶμα της εἶνε ζυμωμένον μὲ τὰ ἅλατα τῆς θαλάσσης. Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ Αἴγυπτος διὰ τοὺς ἰδίους λόγους δὲν ὀνομάσθη ἀδῶρον τοῦ Νείλου;»

Ἡ σκληρὰ πραγματικότης.

Ἐλησμονήσαμεν ὅμως ὅτι εἰσήλθομεν ὡς... κλέπται εἰς τὸν Παράδεισον καὶ ὅτα τὴ «**Μοσσούλη**» δὲν παύει νὰ προχωρῇ καὶ νὰ πλησιάζῃ τὴν κόλασιν τοῦ τέρματος τοῦ ταξειδίου μας, ὅπου ἀγνοοῦμεν τί μᾶς περιμένει, τὴν Βασσόραν.

Μὲ ἦτο φυσικὸν νὰ μᾶς ποτίσῃ ὁ Παράδεισος τὸ φίλτρον τῆς παυσιλύπου λήθης καὶ ν' ἀποδράσῃ ἀπὸ τὴν ψυχήν μας «πᾶσα ὀδύνη καὶ στεναγμός». Εἶνε ἀδύνατον νὰ σκεφθῆτε τὰ τοῦ ματαίου τούτου κόσμου, ὅταν εὑρίσκεσθε καὶ ζῆτε ὡς ψυχὴ εἰς περιβάλλον ὑπερκόσμιον! Δύναμαι πλέον νὰ τὸ βεβαιώνω ἐκ πείρας...

Μία ἑλληνικὴ περιστερὰ τοῦ Νῶε.

Ἦτο μεσημβρία 17 Νοεμβρίου, ὅταν εἴχομεν ἀγκυροβολήσῃ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν τῆς δεξιᾶς ὄχθης, ὅπου τὸ προάστειον **Ἀσσάρ**, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀρχεται εὐρεῖα διῶρυξ, χωροῦσα μέχρι τῆς πόλεως Βασσόρας, κειμένης 2 μίλλια ἐνδότερον. Ἐδῶ ἀναμέναμεν τὸν ὑγειονομικὸν ἰατρόν, διὰ τὰς σχετικὰς διατυπώσεις τῆς ἀποβιβάσεως. Ὁ ἰατρὸς δὲν φαίνεται καὶ ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύχτα παρέρχονται ἐν ἀγωνιώδει καὶ ἀνιαρᾷ ἀναμονῇ, διότι ἡ ἀπόστασις τῆς παραλίας δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ μάθωμεν τί γίνεται καὶ τί σημαίνουν οἱ συνεχεῖς κανονιοβολισμοὶ ποὺ ἀκούονται, μολονότι ἡ πυρετώδης κίνησις τῶν στρατιωτικῶν εἰς τὸν λιμένα καὶ ἡ σειρὰ τῶν λέμβων γεμάτων τούρκους τραυματίας, μᾶς ἔδιδαν κάποιαν ἰδέαν τῶν συμβαινόντων. Ἐπὶ τέλους ἰδοὺ ἡ λέμβος τοῦ ἰατροῦ, ἡ ἐλαφρά, στενόμακρη, μὲ ἀνεστραμμένα τὰ ἄκρα «μπίλλεμ» ὅπως ὀνομάζονται αἱ ἰδιόρρυθμοι λέμβοι τῆς Βασσόρας. Ποῖος νομίζετε, ὅτι ἦτο ὁ ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς «Μοσσούλης» ὑγειονομικὸς ἰατρός; **Ἕλλην!!** Ὁ φίλος μου κύριος Α. Ἀγιαλιώτης τοῦ Διεθνοῦς Ὑγειονομείου Κ/πόλεως. Ἡ χαρὰ τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη ἐντὸς τῆς κιβωτοῦ του ὁ Νῶε, ὅταν εἶδε τὴν περιστεραν μὲ τὸν κλάδον τῆς ἐλαίας, ποὺ τοῦ ἀνήγγειλε τὴν κατάπαυσιν τοῦ κατακλυσμοῦ, δὲν ἦτο τόσον μεγάλη, ὅση ἡ ἰδική μου ἐπὶ τῇ συναντήσει τοῦ ὁμογενοῦς φίλου ἐπιστήμονος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἐμάνθανον τὴν σωτηρίαν μου! Ἀντιληφθεὶς ἐγκαίρως τὴν...ἀμερικανικὴν μου ἰδιότητα, μοῦ ὡμίλησε γαλλιστὶ καὶ μαζὺ μὲ τὴν εἰλικρινῆ του χαρὰν μοῦ ἐξέφρασε τὸν θαυμασμόν του διὰ τὸ κατόρθωμα τῆς ἐκ Βαγδάτης διασώσεώς μου, διὰ τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἐδῶ γνωστοί μου ἕλληνες (περὶ τοὺς 10) ἦσαν τελείως ἀπηλπισμένοι!

Εἰς τὴν καμπίναν μου ὁ τοῦρκος Ἀρχιστράτηγος.

Ὁ ἰατρὸς... τῆς ἀγωνίας μου κ. Ἀγιαλιώτης, μοῦ ἔδωσε τὰς πρώτας εἰδήσεις τῆς φονικοτάτης μάχης, ἡ ὁποία εἶχεν ἀρχίσῃ τὴν αὐγὴν εἰς τὴν ἔναντι τῆς Μεχαμάρας—τρεῖς ὥρας μακρὰν τῆς Βασσόρας—πεδιάδα, καθ' ἣν τὰ τουρκικὰ στρατεύματα ἐδεκατίζοντο καὶ οἱ τραυματίαι ἐστιβάζοντο εἰς τὰ **τζαμιὰ** τῆς Βασσόρας, χωρὶς νὰ ὑπάρχουν ἰατροὶ καὶ φάρμακα, ἀλλ' οὔτε ἁπλοῦ ἐπιδέσμοι διὰ τὰ τραύματά των. Προσέτι ὅτι τὰ ἀρχεῖα τῆς Βασσόρας εἶχον σταλῇ ἐσπευσιμένως μετὰ τῶν οἰκογενειῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ στρατιωτικῶν εἰς Βαγδάτην. Δηλαδὴ ὅτι οἱ... ἀνεπιθύμητοί μου ἄγγλοι ἦσαν ἔξωθεν τῶν θυρῶν τῆς Βασσόρας!

Τὴν στιγμὴν ποὺ μοῦ ἐδίδοντο αἱ λίαν... δυσάρεστοι αὐταὶ εἰδήσεις, καταφθάνει... βιαστικὸς καὶ νευρικὸς τοῦρκος ἀξιωματικὸς (ἀφ' οὗ ἐχάθησαν 24 ὁλόκληροι ὧραι ἀδίκου ἀναμονῆς μας), διατάξας τὴν ἄμεσον ἀποβίβασιν τῶν 200 στρατιωτῶν κ.τ.λ. ἵνα σπεύσουν εἰς τὰ πλησίον χαρακώματα, ὅπου θὰ ἐπροβάλλετο ἡ ὑστάτη (καλέ!.. ἄντες!) τουρκικὴ ἄμυνα. Ἐδίδοντο ἐξ ἄλλου ἐμπιστευτικῶς ὁδηγίαι εἰς τὸν... βραχνὸν πλοίαρχόν μας, νὰ κρατῇ ὑπὸ ἀτμὸν τὴν «**Μοσσούλην**» διὰ τὸν Ἀζαβὶτ Πασσᾶ, ὅστις θὰ μετέφερεν ἐπ' αὐτῆς τὸ Στρατηγεῖον του καὶ τὸ ἐξ **70** χιλιάδων χρυσῶν λιρῶν ταμεῖον τοῦ ὑποκαταστήματος τῆς ὀθωμανικῆς Τραπέζης τῆς Βασσόρας, τὸ ὁποῖον ἐξηγαγκάσθησαν νὰ τοῦ παραδώσουν ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τοῦ περιστρόφου, οἱ διευθυνταί της κ. κ. Λουμπουβιὲ καὶ Μουράτ.

Ἡ Βασσόρα... ἀγγλική!

Ἡ ἀκολουθήσασα σύγχυσις καὶ ταραχὴ ἦτο δι' ἐμὲ θεόπεμπτος εὐκαιρία—πῶς νὰ μὴ πιστεύῃ τις τὴν Τύχην!—ν' ἀποβιβασθῶ μετὰ τοῦ ἰατροῦ ἄνευ... πασαπορτιῶν διατυπώσεων εἰς τὴν ξηράν. Δὲν ἐλησμόνησα ὅμως τὸ τελευταῖον ἀμερικανικόν μου φιλοδώρημα ἀπὸν ἀλησμόνητον σερβιτόρον! ἀπησχολημένον μὲ τὰς τρεμούσας ἐκ φόβου χεῖρας του, νὰ εὐπρεπίσῃ τὴν ποντικοκατωκημένην καμπίναν μου, ἐντὸς τῆς ὁποίας θὰ εἶχε τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ μείνῃ ὁ Τοῦρκος ἀρχιστράτηγος τῆς Μεσοποταμίας, τοῦ ὁποίου ἡ τελευταία ἠρωϊκὴ πρᾶξις ἦτο ὁ τυφεκισμὸς τοῦ ἀτυχοῦς Ἰσραηλίτου, τοῦ εὐχηθέντος, ὡς εἴπομεν, ἐν τῇ ἀναχωρήσει μας ἀπὸλυτρωσιν τῆς Μεσοποταμίας ὑπὸ τῶν ἐλευθερωτῶν Ἀγγλων. Νομίζω ὅτι ἀξίζει νὰ στηθῇ ὑπὸ τῶν ἄγγλων ἡ προτομὴ τοῦ εἰρημένου μάρτυρος εἰς τὴν θέσιν τῆς θυσίας του. **Τὴν ἰδίαν νύκτα τῆς 18 Νοεμβρίου οἱ Τοῦρκοι ἐγκατέλειπον τὴν Βασσόραν.** Οἱ Ἄγγλοι ὅμως—ἄγνωστον διατί — εἰσῆλθον εἰς τὴν κενὴν πόλιν τὴν 21 Νοεμβρίου τὴν μεσημβρίαν, δηλαδὴ ἡ πόλις διετέλεσεν ἄνευ ἀρχῶν... ξενοίκιαστη ἐπὶ 2 1/2 ἡμερονύκτια, τὰ ὁποῖα ἦσαν λαμπρὰ εὐκαιρία διὰ τὰ ἄτακτα στίφη τῶν ἡμιαγρίων καὶ πανόπλων βεδουίνων τῆς ὑπαίθρου χώρας μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν τρομερὸν φάραγγα **Σὲγ-Ἀτζέιμη** νὰ ὁρμήσουν ὡς δαίμονες τῆς κολάσεως καὶ νὰ λεηλατήσουν τὰς οἰκίας τῶν πλουσίων, τὸ Τελωνεῖον καὶ τὰ καταστήματα, ἀλληλοφονευόμενοι κατόπιν εἰς τοὺς δρόμους κατὰ τὴν διαμονὴν τῶν κλοπιμαίων!

Ὅταν τὴν 21 Νοεμβρίου ὑψώνετο ὑπερηφάνως ἐπὶ τοῦ κοντοῦ τοῦ Διοικητηρίου τοῦ **Ἀσσὰρ** τῆς Βασσόρας ἡ ἀγγλικὴ σημαία, ὑπὸ τοὺς κανονιοβολισμοὺς τῶν ἀγγλικῶν πολεμικῶν, τῶν ἠγκυροβολημένων εἰς τὸν Σατ-ἐλ-Ἄραμπ, τὰς οὐρανομήκεις ζητωκραυγὰς τῶν ρωμαλέων ἀγγλοϊνδῶν πολεμιστῶν καὶ τοὺς ἤχους τῆς στρατ. μουσικῆς παιανιζούσης τὸ «God save the King», ἠσθάνθην ρίγη καὶ παλμοὺς γλυκυτάτους καὶ βαθυτέρους ἐκείνων ποὺ μοῦ ἐγέννησεν εἰς τὴν ψυχὴν ὁ μεσονύκτιος διάπλους τῆς βιβλικῆς Ἐδέμ, διότι ἡ ἐλευθερία ἐπῆλθε εἰς τὴν γῆς εἶνε ὡραιοτέρα καὶ τῆς χαρᾶς τοῦ Παραδείσου.

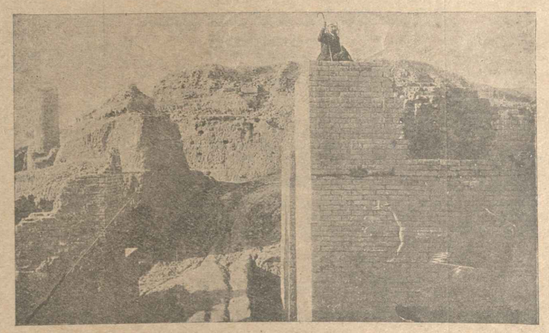

Ὅ,τι ἀπέμεινεν ἀπὸ τοὺς κρεμαστοὺς κήπους τῆς Βαβυλῶνος

ΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ Κου Θ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΟΥ

ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ Ο ΛΗΣΤΟΠΕΙΡΑΤΗΣ

Εἰς τὸ βιβλίον τοῦ κόμητος δὲ Φορμπὲν «Ἀποδημία εἰς τὴν Ἀνατολὴν» εὑρίσκει κανεὶς χαρακτηριστικὰ ἐπεισόδια τῶν πρώτων χρόνων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν πιστὴν τὴν κατάστασιν, τῆς τουρκοκρατουμένης Ἑλλάδος Ὁ κόμης Φορμπέν, ὑπασπιστὴς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου τοῦ ΙΗ' κατεγίνετο εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ εἶχε καταληφθῇ ἀπὸ τὸν πόθον νὰ περιηγηθῇ τὴν Ἀνατολὴν τὴν πρώτην κοιτίδα τοῦ πολιτισμοῦ. Ἔλαβεν ἐντολὴν παρὰ τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1817 ὅπως μεταβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν Συρίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον. Αἱ ἀποδημίαι εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἦσαν τότε τοῦ συρμοῦ. Τὰ συγγράμματα τοῦ Σατωβριάνδου καὶ αἱ ποιήσεις τοῦ λόρδου Βύρωνος εἶχον διεγείρει τὴν ἐπιθυμίαν, ὄχι μόνον τῶν συγγραφέων, ἀλλὰ καὶ πλήθους ἄλλου ἀνθρώπων νὰ ἐπισκεφθῶσι τοὺς ἀρχαίους τόπους, μεταξὺ τῶν αὐτῶν ὑπῆρχον καὶ μερικαὶ κυρίαι τῆς ἀνωτάτης κοινωνικῆς τάξεως, τὰς ὁποίας ἔσυρε τὸ θέλγητρον τοῦ μυστηρίου πρὸς τὴν Ἀνατολήν.

Ὁ κόμης Φορμπὲν ἐξετέλεσε τὸ ταξεῖδι του διὰ τῆς γαλλικῆς φρεγάτας «Κλεοπάτρας» τὴν δὲ 2αν Σεπτεμβρίου τοῦ 1817 ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν Μῆλον, ὅπου τὸν ἀνέμενεν ἡ γαλλικὴ κορβέττα «Ζέφυρος» δι' ἧς θὰ ἐπεσκέπτετο τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Ὁ πρῶτος Ἕλλην τὸν ὁποῖον συνήντησεν ἦτο ὁ πιλότος τῆς κορβέττας, τοῦ ὁποίου ἡ φυσιογνωμία ἦτο ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων αἴτινες διέσωζον τὸν αὐστηρὸν καὶ ἀδιάφθορον τύπον τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κάλλους. Μετέβη ἀμέσως εἰς τὸ Καστρί, ὅπου εὗρεν ἐν ἀρχαῖον μαρμάρινον θέατρον, εὑρισκόμενον ἐν τῷ μέσῳ δάσους κυπαρίσσων, αἵτινες ἐσχημάτιζον γραφικὸν πλαίσιον, προσδίδον μελαγχολικωτέραν τὴν θέαν τοῦ ἀρχαίου ἐρειπίου. Τὴν Μῆλον εὗρεν ἔχουσαν ὄψιν μικροβενετικῆς πόλεως· τὰ κωδωνοστάσιά της ἐφαίνοντο ὡς νὰ ἐστηρίζοντο ἐπὶ τῶν φοινίκων, τῶν ὁποίων αἱ ρίζαι εἶχον εἰσχωρήσει εἰς ἀρχαίους τάφους, αἱ δὲ κορυφαὶ τῶν ἐδέσποζον ἐπιχαρίτως ὀρθομένων Κορινθιακῶν κιονοκράνων. Αἱ συστάδες αὗται τῶν φοινίκων φαίνεται ἀνεπτύχθησαν μετὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς πόλεως ταύτης, τῆς τόσον ἀνθηρᾶς ἄλλοτε, καὶ σχεδὸν λησμονημένης τότε.

* * *

Ἦτο ἡ ἐποχὴ τῶν συνεχῶν ἐπιδρομῶν τῶν πειρατῶν καὶ οἱ κάτοικοι ἐγκαταλείψαντες τὴν παραλίαν, εἶχον καταφύγει εἰς τὸ Καστρί, ὁπόθεν ἠδύναντο νὰ ὑπερασπίζουν ἑαυτοὺς ἀπὸ τοὺς ἀγρίους πειρατὰς τοῦ Αἰγαίου. Ἐκεῖ ὁ Γάλλος περιηγητὴς εὗρε τὰς οἰκίας τῆς κωμοπόλεως λευκὰς καὶ ἀμέμπτου καθαριότητος καὶ ἀνεπτυγμένην μικρὰν τινα βιοτεχνίαν. Αἱ ὡραῖαι καὶ δροσεραὶ κόραι εἰργάζοντο ἄδουσαι ἐπὶ τῶν ἀνδήρων των καὶ ἐρρυτίον κρυφίως ἐκφραστικὰ βλέμματα πρὸς τοὺς νεαροὺς Ἕλληνας, τοὺς ἀνεφχομένους τὸν ἀνηφορικὸν δρόμον μετ' εὐκινησίας καὶ χάριτος ἀξιοθαυμάστου.

Τὸ ἀρχαῖον θέατρον τῆς Μήλου εἶχεν ἀποκαλυφθῇ ὑπὸ τοῦ Βαυαροῦ ἀρχαιολόγου Χέλλερ, ὅστις μεταβὰς εἰς τὴν Πελοπόννησον πρὸς ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας προσεβλήθη ἐκ πυρετῶν καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ. Ὁ Φορμπὲν ἐπισκεπτόμενος τοὺς τόπους τούτους ἔφερεν εἰς τὴν ψυχήν του μίαν ἀπόκρυφον θλῖψιν. Δὲν ἐπίστευεν ὅτι ἤθελε προσθέσει τίποτε νέον εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν μετὰ τὰς ἐρεύνας τῶν διασήμων περιηγητῶν Σπόν, Βέλερ, Τουρνεφόρ, Γκυΐ, Σουαζέλ, Γκουφιέ, Στούαρτ, Χάνδλερ, Λερουᾶ, Βολναί, Σατωβριάνδ καὶ Δενέν, οἵτινες διὰ τῶν συγγραμμάτων των εἶχον ἀφυπνίσει εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Εὐρωπαίων τὴν λατρείαν πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα.

Ἀπὸ τὴν Μῆλον ἔπλευσεν εἰς Κίμωλον ἤτις ἀπέχει αὐτῆς περὶ τὸ ἓν μίλλιον. Αἱ δύο αὐταὶ νῆσοι νομίζει

ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟΥ CLAUDE FARRÈRE

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΣΕ

[15]—Δέχομαι· εὐχαρίστως τὴ σειρά σας. Καὶ ποιὸν πρέπει νὰ εὐχαριστήσω, Κύριε;

—Τὸν Συνταγματάρχη ντὲ Σεβινιέ.

—"Α! Παρ' ἀλίγον νὰ μὴ σᾶς γνωρίσω. Εἶμαι ἡ κυρία Ἐριζιὰν καὶ κάποιος μοῦ μίλησε γιὰ σᾶς. "Α! ναί! ἡ Λαΐδη Φάλκλαντ.

Ἡ κυρία Ἐριζιὰν· Κάπου ἄκουσα αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ἀ! εἶναι μιὰ ἀρμένισσα, χῆρα, χωρὶς παιδιά, ποὺ ζῆ ἀποτραβηγμένη ἀπὸ τὸν κόσμο, ἀν καὶ κάπου-κάπου ἐμφανίζεται σὲ κανένα διπλωματικὸ σαλόνι.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ κ. Καραζόφ, τῆς φέρνει σ' ἕνα πιατάκι, καμιὰ δεκαριὰ περσικὲς γαλαζόπετρες μικρέμμα πολὺ γαλάζιες...

—Ὄχι, κύριε Καραζόφ. Σήμερα θέλω μαργαριτάρια. Ἔχετε κανένα ὡραῖο μαργαριταράκι, πολὺ στρογγυλό, ἄσπρο ἢ λίγο τριανταφυλλί, μὰ πολὺ λίγο, ἔτσι μόλις νὰ ἔχῃ μιὰ ἰδέα ἀπὸ ρόζ..

Καὶ γυρίζοντας πρὸς τὸ μέρος μου:

—Σέρετε, ἐμεῖς οἱ ἀρμένισσες, τρελαινόμαστε γιὰ τὰ κοσμήματα. Εἶναι ἴσως ἀπὸ λάθος τῶν γονέων μας καὶ τῶν συζύγων μας, ποὺ ἀγαποῦν πολὺ τὸ χρῆμα. Ἀπὸ τὴν μεγάλη αὐτὴ ἀγάπη τους πρὸς τὸ χρῆμα, ἔχουμε πάρει κ' ἐμεῖς, ποὺ λεπτὲς σὰν γυναῖκες, ἀπ' αὐτούς, τὴν ἀγάπη αὐτὴ πρὸς τὰ κοσμήματα.

Ὁ κ. Καραζόφ, μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας, προσφέρει στὴν Κυρία, αὐτὴ τὴ φορὰ σ' ἕνα μικρότερο πιατάκι, διάφορα μαργαριτάρια. Ἡ κυρία Ἐριζιὰν σιωπᾶ καὶ ρίχνεται ἐπάνω τους. Τὰ πιάνει, τὰ ψηλαφεῖ, τὰ κυττάζει κοντὰ στὰ μάτια της. Μορφασμὸς ἀποτυχίας.

—Τίποτα, κύριε Καραζόφ. Κυττάχτε, ψάχτε καλύτερα· αὐτὰ ἐδῶ δὲν εἶνε γιὰ κόσμο. Στοιχηματίζω πὼς θὰ βρῆτε ἀπ' αὐτὰ ποὺ ζητῶ μέσα στὰ συρτάρια σας...

Τρίτο πιατάκι. Μόνο τέσσερα μαργαριτάρια λάμπουν, ἐπάνω σ' ἕνα μεταξωτὸ πανάκι.

—"Α! ὡραῖα! Νά! αὐτό! "Α! ὄχι, ἔχει κάποιο ἐλάττωμα· δέστε, Κύριε Καραζόφ.. μὴ σᾶς κακοφαίνεται. Τὰ γνωρίζω πολὺ καλὰ ἐγὼ τὰ μαργαριτάρια κ' ἔχω καὶ καλὰ μάτια... Αὐτὸ πάλι εἶναι πολὺ κίτρινο... Νά! αὐτὸ μοῦ ἀρέσει ἀρκετά... ἂν καὶ τὸ ἤθελα... ἂς εἶναι... τέλος πάντων! Τὴν τιμή, του, κ. Καραζόφ, πόσο κοστίζει;

—Γιὰ σᾶς, κυρία μου, ἕλα μου τὸ μαγαζί νὰ μοῦ ζητήσετε, σᾶς τὸ δίνω. Αὐτὸ τὸ μαργαριτάρι... Τίποτα.. Μὰ ἐντελῶς τίποτα. Ἕνα δῶρο.

—Ἀρῆστε τα αὐτά, κ. Καραζόφ. Τὸ ξέρω πὼς εἶσθε ὁ εὐγενέστερος πέρσης. Εἶνε ὅμως πέντε ἡ ὥρα καὶ εἶμαι πολὺ βιαστική. Ἂς ἀφήσουμε λοιπὸν αὐτὲς τὶς εὐγένειες καὶ ἂς μιλήσουμε γιὰ τὴν τιμή. Πέστε μου. Πόσο;

—Μὰ τίποτε! Σᾶς παρακαλῶ! Δὲν ὑπάρχει σᾶς βεβαιῶ τιμὴ γι' αὐτὸ τὸ μαργαριτάρι. Δὲν τὸ βλέπετε πὼς εἶναι; στρογγυλὸ καὶ λαμπερὸ σὰν τὸ φεγγάρι... Τὴ τιμή, νὰ σᾶς ζητήσω. Αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ ἀπεμπολῆ, Ὅλα μου αὐτὰ τὰ ἐμπορεύματα μαζὶ δὲν πάνουν αὐτὸ τὸ μαργαριτάρι. Σᾶς τὸ χαρίζω.

—Πόσο σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὸν εὐγενικό σας χαρακτῆρα κ. Καραζόφ! Μ' ἀς μιλήσουμε λίγο σοβαρότερα. Εἰσθε εὐχαριστημένος μὲ ἕξ τούρκικες λίρες;

—Ἕξη λίρες!! Θ' ἀστειεύσεθε ἀσφαλῶς κυρία μου. Εἴμαστε παλιοὶ φίλοι καὶ χαίρομαι ποὺ βλέπω πὼς ἡ εὐθυμία καὶ τὸ κέφι δὲν σᾶς ἀφήνουν ποτέ. Θὰ τὸ εἰπῶ μάλιστα καὶ στὴν κόρη μου, ποὺ μ' ἐρωτᾶ συχνὰ γιὰ τὴν ὑγεία σας.

—Σᾶς εὐχαριστῶ καὶ πάλι, κ. Καραζόφ, μὲ ὑποχρεώνετε, ἀλλὰ δὲν ἀστειεύομαι διόλου· ἕξ λίρες, μοῦ φαίνεται πὼς εἶνε μιὰ τιμὴ λογική.

—Λογικὴ τιμή!... "Ἀς μὴ μιλᾶμε πιὰ γι' αὐτό, κυρία μου Μᾶς ἀκούει καὶ ὁ κ. Συνταγματάρχης καὶ ποιός ξέρει τὶ ἰδέα θὰ πάρει γιὰ τὴν ἀξία τῶν ἐμπορευμάτων μου. Αὐτὸ τό μαργαριτάρι, μοῦ κοστίζει ἐμένα ἀγορά, ἀκριβῶς ἕξιμισι δύο λίρες. Εἶμαι πρόθυμος νὰ σᾶς δείξω τὰ βιβλία μου καὶ τὶς ἀποδεῖξεις τῆς ἀγορᾶς του...

—Ἀρῆστε τα αὐτά, κύριε Καραζόφ. Τὰ βιβλία σας εἶναι γραμμένα στὴν περσική, καὶ δὲν ξέρω νὰ διαβάζω αὐτὴν τὴν ποιητική σας γλῶσσα. Βλέπτω ὅμως ὅτι δὲν θὰ συμφωνήσουμε σήμερα, γιατὶ στὴν τσέπη μου δὲν ἔχω παρὰ ἑπτὰ λίρες.

—Σὰ βιβλία εἶναι γραμμένες ἑξακοσι μόνο λίρες. Ἡ τελόγιτζα νὰ κερδίσω κι' ἐγὼ γιὰ τὸν κόπο μου ἕνα 10 τὰ ἑκατό. Δὲν πειράζει ὅμως. Σᾶς τὸ χαρίζω κι' αὐτό. Ἡ ζωὴ κατήντησε πολὺ σκληρὴ γιὰ τοὺς ἐμπόρους. Ἰδοὺ τὸ μαργαριτάρι, πάρτε το. Σᾶς τὸ δίνω. Εἶναι δικό σας. Μόνο γιὰ ἑξακοσι λίρες. Ἐντελῶς χάρισμα.

—Ὦ! ὄχι! ἀδύνατον! Εἶπα ὀκτὼ λίρες. Ξέρετε πὼς οἱ ἀρμένισσες δὲν ὑποχωροῦν ποτέ· οὔτε μιὰ πεντάρα...

—Κυρία μου, ἀκοῦστε με. Ἂς μὴ μιλᾶμε πιὰ γιὰ τὶς εἴκοσι αὐτὲς λίρες. Εἶναι ἀστεῖο· ἂς μιλήσουμε σοβαρά. Ἂς κανονίσουμε τιμὲς λογικές. Λοιπόν, 15 λίρες, σᾶς δίνω τὸν λόγο τῆς τιμῆς μου, πὼς δὲν κερδίζω πιὰ τίποτα σ' αὐτὴ τὴν τιμή... οὔτε ὅσα κερδίζω ἀπὸ ἕνα μαντιλάκι μεταξωτό.

—Ἐγὼ δὲν εἶμαι πολὺ κλοῦσα γυναῖκα, κύριε Καραζόφ. Δέκα λίρες τούρκικες, οὔτε μία παραπάνω. Εἶναι πολὺ καλὴ τιμή, καὶ θὰ κερδίσετε σ' αὐτὴν ἐπάνω τόσα, ὅσα χρειάζονται γιὰ νὰ καλοντύσετε τὸ κορίτσι σας.

—Θεέ μου! δέκα λίρες. Κοντζέ-Γκούλ, ἔλα ἐδῶ. Μιὰ χαριτωμένη κοπελίτσα, ἐμφανίζεται κάτω ἀπὸ μιὰ πορτίτσα:

—Στὴ ζωὴ αὐτοῦ τοῦ κοριτσιοῦ μου, κυρία μου, ποὺ εἶναι ἡ σάρκα καὶ τὸ αἷμα μου.— Καὶ ὁ κ. Καραζόφ φέρνει τὸ χέρι στὰ μαλλιά του — σᾶς ὁρκίζομαι ὅτι μὲ δέκα λίρες χάνω.

—Πιστεύω τὸν ὅρκο σας κ. Καραζόφ! "Ελα πιὸ κοντὰ μικροῦλα μου, νὰ σὲ φιλήσω. Μπράβο! Καὶ νὰ πῆς στὸν μπαμπᾶ σου νὰ μοῦ ἀρήσῃ αὐτὸ τὸ μαργαριτάρι ἐννέα λίρες γιατὶ ἐγὼ εἶμαι μιὰ γρηᾶ γυναῖκα πελάτισσά του καὶ ἄλλη φορὰ θὰ κερδίσῃ πολὺ περισσότερα ἀπὸ μένα! Ἔ; κύριε Καραζόφ;

—Ἐνδεκα λίρες, τοῦλάχιστον, κυρία μου!..

Ἐννέα καὶ μισή...

—Ἀ! κυρία μου...ὅλο μου τὸ μαγαζὶ εἶναι στὴ διάθεσί σας..

—Τί εἶναι ἕνα μαργαριτάρι, τίποτα· ἕνα δῶρο... Λοιπόν, ἐννέα καὶ μισή... ἔ; εἶνε ἀρκετές, πολὺ ἀρκετές Ἔ;

XVIII

Ἀκοῦστε αὐτὴν τὴν ἱστορικὴ παράδοσι, κύριε ντὲ-Σεβινιέ.—Ὁ πλάστης ὅλων τῶν λαῶν εἶναι ὁ Ἀλλάχ. Ἔγιναν ὅμως, ἐπιθυμῶν νὰ γίνουν ὅλοι τέλειοι καὶ δίκαιοι, ἔβαλε μέσα σ' ἕνα μεγάλο καὶ ὡραῖο καζάνι ἑπτὰ χρόνια ἡ τιμιότης ἔβρασε ὅπως ἔπρεπε· ὁ Ἀλλὰχ ἔβαλε τὴν ἀφῆσα καθόλου, τὴν ἀνακάτευε διαρκῶς μὲ τὴ μεγάλη χρυσῆ κουτάλα του. «Καὶ τώρα, ἐμπρός, εἴπε μεγάλη χρυσὴ κουτάλα του—πήγαινε καὶ φέρε μου ἑδῶ ὅλους στὸν ἀρχάγγελό του—πήγαινε καὶ φέρε μου ἑδῶ ὅλους ἐκείνους ποὺ ἔπλασα» Ὁ ἀρχάγγελος κατέβηκε στὸν ἀνθρωπινὸ κόσμο καὶ τοὺς μαζέψῃ. Στὴν ἀρχὴ ἔφερε τοὺς πιστοὺς θεομάνους, γιατὶ αὐτοὶ κατοικοῦν ἡ πολὺ κοντὰ στὸ Θεό. «Αὐτὸ εἶναι γιὰ σᾶς, πιστοί μου ἀνθρωποι» τοὺς εἶπε ὁ Ἀλλάχ, καὶ τοὺς περιέλουσε εὐθὺς μὲ μιὰ κουταλιά, ἀπὸ τὸ πολύτιμο φάρμακό του. Κ' ἐκεῖνοι ἀπῆλθαν τὸ ἀλωνίσις τίμιοι. Ὕστερα ἦλθεν ἡ σειρὰ τῶν Φράγκων αἱωνίας

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΜΙΑΣ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΕΠΟΧΗΣ, Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΒΑΤΤΩ, ΕΜΕΙΝΕ Ο ΑΞΙΩΤΕΡΟΣ ΕΞΙΔΑΝΙΚΕΥΤΗΣ ΤΗΣ ΗΔΟΝΗΣ

Ὁ Βαττὼ
[J.-A. Watteau]

Περὶ τὸ τέλος τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' ἐπῆλθεν εἰς τὴν γαλλικὴν τέχνην, τὴν πολιτικήν, καὶ τὰ ἤθη ἀκόμη, μεγάλη μεταμόρφωσις. Κάποια χειραφέτησις ὅλων τῶν τάξεων, ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὴν βασιλικὴν προστασίαν καί, τρόπον τινά, καταμερισμὸς τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως ἀνεξαρτήτως τῆς Αὐλῆς καὶ ἐπὶ τὰ ἐκτὸς αὐτῆς. Οἱ ἀγαπῶντες τὴν τέχνην ἤρχισαν τότε νὰ πολλαπλασιάζωνται, καὶ οἱ καλλιτέχναι νὰ γίνωνται περιζήτητοι εἰς τοὺς κύκλους τῶν ἐλευθεριαζόντων εὐγενῶν οἱ ὁποῖοι εἰσήγαγον εἰς τὴν ζωὴν τὴν φίλερων διάθεσιν. Ὁ ἀντιπροσωπευτικώτερος τῶν ζωγράφων τῆς ἐποχῆς, αὐτῆς ὁ καὶ πρῶτος κατὰ χρονολογίαν, εἶνε ὁ Ἀντώνιος Ἰωάννης Βαττώ, υἱὸς πτωχοῦ ἐργάτου, γεννηθεὶς τὸ 1684 εἰς τὴν Βαλανσιέν, τὴν περίφημον διὰ τὰς ὁμωνύμους λεπτὰς δαντέλλας.

Τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς ζωγραφικῆς ἔλαβεν ἀπὸ ἕνα ἄσημον ζωγράφον τῆς γενεθλίου πόλεως, τὸν Γκαρίν, καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγον ἔφυγε γιὰ τὸ Παρίσι. Ἐκεῖ δὲν εὑρῆκε διόλου εὔκολον τὴν ζωήν. Ἔκαμνε σχέδια πραγματικῶς χαριτωμένα μὲ θέματα ἀπὸ τὸ θέατρον, καὶ εἰργάζετο ὡς ταπεινὸς ἀντιγραφεὺς ἁγιογραφιῶν εἰς ἕνα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐμπόρους τῆς Γεφύρας Νὸτρ Ντάμ. Ὁ Ζιλλό, ὁ περίφημος σχεδιαστής, εἶδε κάποια σχέδια τοῦ νέου Βαττὼ καὶ τὸν προσέλαβε συνεργάτην καὶ μάλιστα οἰκότροφον—προστασία τῆς ὁποίας εἶχε μεγάλην ἀνάγκην ὁ λεπτοφυὴς Βαλενσιανὸς νεανίας. Ἡ φθίσις ἀπὸ τότε εἶχεν εὕρει καταφύγιον εἰς τὸ στῆθός του καὶ τοῦ ἔδιδε μίαν ὄψιν σκυθρωπὴν καὶ ἀποτραβηγμένην. Πλησίον τοῦ Ζιλλὸ ἀνέπτυξε τὸ τάλαντον τοῦ σχεδιαστοῦ καὶ τὴν φαντασίαν διὰ τὰς σκηνὰς τῶν φιλοπαιγμόνων καὶ γλεντζέδων νέων τῆς ἐποχῆς του.

Ἔπειτα ἐμαθήτευσε δι' ὀλίγον εἰς τὸν Κλὼντ Ὠντρὰν τὸν ζωγράφον τῶν ἀραβουργημάτων καὶ τῶν γιρλαντῶν, πολὺ ζητουμένων ἐκείνην τὴν ἐποχήν. Ὁ Ὠντρὰν κατεῖχε μεγάλην θέσιν. Ἦτο ἐπιμελητὴς τῶν ἀνακτόρων τοῦ Λουξεμβούργου καὶ διακοσμητής των συγχρόνως. Ὁ νέος Βαττὼ, ἐζοῦσε μέσα εἰς τὸ ὡραῖο παλάτι, ἐσχεδίαζεν, ἐζωγράφιζεν ὡραῖα διακοσμητικὰ ὑπέρθυρα. Ἀπὸ τὸ ἀνάκτορον αὐτὸ ἔβλεπε κ' ἐζωγράφιζε περιπατητὰς καὶ συνομιλητὰς εἰς τὸν κῆπον τοῦ Λουξεμβούργου, ἐρωτικὰ ζεύγη καὶ κρυφὰς συνεντεύξεις ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν φυλλωμάτων. Τὸ 1709 ἔλαβε μέρος εἰς τὸν διαγωνισμὸν τῆς Ἀκαδημίας διὰ τὸ βραβεῖον τῆς Ρώμης, ἀλλὰ ἡ ἀποτυχία (ἔλαβε μόλις δεύτερον βραβεῖον) τὸν ἔκαμε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ Παρίσι καὶ νὰ μεταβῇ καὶ πάλιν εἰς τὴν γενέτειράν του, τὴν Βαλανσιέν. Ἐκεῖ ἔλαβεν ἀφορμήν, παρακολουθῶν τὸν κινητοποιηθέντα διὰ τὸν Φλαμανδικὸν πόλεμον στρατόν, νὰ συνθέσῃ πολλὰς στρατιωτικὰς σκηνὰς ἐκ τῶν ὁποίων μία, ἡ πορεία στρατιωτῶν, ἤρεσεν ὅταν τὴν ἐπαρουσίασεν εἰς τὸ Παρίσι ἐπιστρέψας. Ἐκεῖνος ὁ πίναξ τοῦ ἄνοιξε τὸν δρόμον. Ἡ Ἀκαδημία τὸν ἐδέχθη ὡς ἀντεπιστέλλον μέλος καὶ ὁ Κροζά, τραπεζίτης καὶ φιλότεχνος, τοῦ ἔδωκε παραγγελίαν τῶν τεσσάρων ἐποχῶν διὰ νὰ στολίσῃ τὸ μέγαρόν του, τὸν ἔλαβεν οἰκότροφον καὶ ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσίν του τὴν πλουσίαν συλλογὴν τῶν εἰκόνων του. Ἐκεῖ ἀντέγραψε καὶ ἐμελέτησε πολὺ Ρουμπενς, Τισσιανὸ καὶ Βερονέζε, χωρὶς νὰ ἐπηρεασθῇ καθόλου. Ἁπλῶς ἀνέπτυξε περισσότερον τὰς ἀρετὰς τῆς τέχνης του. Εἰργάζετο πολύ, παρὰ τὴν ἀσθένειαν ἡ ὁποία ὑπέσκαπτε διαρκῶς τὸν ἀσθενικὸν ὀργανισμόν του. Τότε παρουσίασε τὸ προσχεδίασμα τοῦ περιφημοτέρου πίνακός του, τὸ Μπαρκάρισμα γιὰ τὰ Κύθηρα, ὅπου ἐρωτικὰ ζεύγη, γεμάτα χαρὰν καὶ ἐλπίδα, σπεύδουν μὲ προθυμίαν ἀποδημητικῶν πτηνῶν νὰ πλεύσουν πρὸς συνάντησιν τῆς Κυθηρίας Ἀφροδίτης. Ὁ πίναξ αὐτὸς ἐκπροσωπεῖ ὅλην τὴν τέχνην τοῦ Βαττὼ καὶ ὅλην τὴν ζωὴν καὶ τὴν νοοτροπίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ τὴν κλίσιν πρὸς τὰς ἐλαφρὰς διασκεδάσεις καὶ τὸν ἔρωτα. Ἡ Ἀκαδημία ἀνεγνώρισε τὸ μεγάλον τάλαντον τοῦ Βαττώ, τὸν ἐδέχθη ὡς μέλος της καὶ τὰ ἔργα του ἔγιναν περιζήτητα. Ἀκόμη καὶ ὁ Φρειδερῖκος ὁ Μέγας τῆς Πρωσσίας ἔγινε μανιώδης συλλέκτης τῶν ἔργων του. Ἀλλὰ ἡ ζωή του ἔσβυνε. Τὸν ἔπεισαν νὰ φύγῃ εἰς τὸ Λονδῖνον διὰ νὰ συμβουλευθῇ εἰδικὸν διὰ τὸ νόσημά του ἰατρόν. Ἐκεῖ ἔγινε δεκτὸς μετὰ τιμῶν ὀλλὰ τὸ κλῖμα, τὸ ὑγρὸν καὶ ὁμιχλῶδες, ἐχειροτέρευσεν ἀντὶ νὰ καλλιτερεύσῃ τὴν κατάστασίν του.

Δύο ἔτη μετὰ ἀπέθανεν εἰς τὸ Νοζὰν νέος, μόλις 37 ἐτῶν, ἀφήνων ὀπίσω του μέγα ποιοτικῶς καὶ ποσοτικῶς ἔργον.

Πῶς εἰς τὴν στυγνὴν ψυχὴν τοῦ ἀρρώστου ζωγράφου ἐμειδία τὸ μέλλον - ἕνα μέλλον ποιητικόν, καὶ ἡ ἐλπίς, ἡ ἐλπὶς ποὺ ἀπέλιπε τὸν ἄνθρωπον βαδίζοντα ἀναχαιτίστως πρὸς τὸν τάφον! Ἡ ἀνήσυχος καὶ ἀγρία φύσις του γινομένη πλέον σκυθρωπὴ καὶ ἀπόκοσμος, ἔκρυπτε λεπτοτάτην εὐαισθησίαν ἐν μέσῳ τῆς φιληδόνου καὶ ἀδιαφόρου ζωῆς τῆς Βασιλείας. Εἰς τὰς ἐρωτικὰς συνεντεύξεις καὶ συναντήσεις τῶν ὑπερελευθεριαζόντων νέων τῆς ἐποχῆς του, ὠνειρεύετο λεπτοτάτας καρδίας καί, διακριτικός, δὲν ἔθετε σχεδὸν ποτὲ εἰς τὰ πρῶτα ἐπίπεδα τῶν εἰκόνων του τὰ φιλοπαίγμονα ἐρωτικὰ ζεύγη, ἀλλὰ τὰ ἐτοποθέτει ὑπὸ σκιερὰ φυλλώματα ἀλσῶν... Τὰς ἐρωτικὰς θυσίας ἐξηδανίκευε μὲ λαμπρὰ χρώματα κ' ἐφώτιζε μὲ τὴν ἀκοίμητον φλόγα τῶν ἐρωτιδέων τοὺς ὁποίους δὲν ἐδίσταζε νὰ τοποθετῇ εἰς τοὺς πίνακάς του πετῶντας ὡς πνεύματα προστατευτικὰ περὶ τὰ ἐρωτικὰ ζεύγη.

Ὁ Βαττὼ τεχνικῶς ὑπῆρξε τὸ ἄνθος τῆς γαλατικῆς λεπτότητος, καὶ χάριτος.

ΣΤΕΦ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἰταλικὴ κωμῳδία [Ἰδιωτικὴ συλλογή]

Ἀγροτικαὶ διασκεδάσεις [Συλλογὴ Wallace—Λονδῖνον]

Ὁ Ἔρως στὴν ἐξοχὴ [Συλλογὴ τοῦ Κάιζερ Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας]